

Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
EVGENIJA TANCHEVA
od 11. travnja 2018.¹

Predmet C-600/16 P

**National Iranian Tanker Company
protiv**

Vijeća Europske unije

„Žalba – Zajednička vanjska i sigurnosna politika – Mjere ograničavanja protiv Islamske Republike Irana s ciljem sprječavanja širenja nuklearnog oružja – Zamrzavanje financijskih sredstava – Tužba za poništenje – Odluka o ponovnom uvrštenju donesena nakon što je sud Unije presudom o meritumu poništio prvotnu odluku o uvrštenju – Članak 266. UFEU-a – Opća načela prava Unije – Temeljna prava – Pravo na djelotvoran pravni lijek – Članak 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima – Članak 6. stavak 1. i članak 13. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda”

I. Uvod

1. U ovom se predmetu od Suda ponovno traži da odluči o sukladnosti mjera koje je Vijeće donijelo kako bi Islamsku Republiku Iran (u daljnjem tekstu: Iran) navelo da poštuje svoje međunarodne obveze u pogledu aktivnosti širenja nuklearnog oružja s pravom Unije, ali se otvara novo pitanje. Mjere ograničavanja u pitanju odnose se na odluku Vijeća o ponovnom uvrštenju subjekta na popis osoba i drugih subjekata koji su predmet mjera ograničavanja i na posljedično zamrzavanje njegovih financijskih sredstava. Ta je odluka donesena nedugo nakon što je Opći sud prvotnu odluku o uvrštenju proglasio nezakonitom, čime je obvezao Vijeće da u skladu s člankom 266. UFEU-a „poduz[me] potrebne mjere kako bi postupil[o] sukladno” presudi Općeg suda. Stoga, novo pitanje koje ovaj predmet otvara jest sljedeće: ako Vijeće reagira tako da odnosni subjekt ponovno uvrsti na temelju istih kriterija a da se činjenično stanje pritom nije bitno promijenilo je li riječ o povredi, među ostalim načelima prava Unije, subjektova prava na djelotvoran pravni lijek protiv prvotne odluke o uvrštenju, kako je zajamčeno člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja)?

2. To je ključno pitanje koje se javlja u ovom žalbenom postupku, koji je društvo National Iranian Tanker Company (u daljnjem tekstu: NITC) pokrenulo protiv presude Općeg suda Europske unije od 14. rujna 2016., National Iranian Tanker Company/Vijeće (T-207/15, EU:T:2016:471, u daljnjem tekstu: presuda NITC II), kojom je taj sud odbio tužbu društva NITC za poništenje određenih mjera kojima je ono ponovno uvršteno na popis osoba i drugih subjekata čija se financijska sredstva i gospodarske izvore treba zamrznuti u okviru mjera ograničavanja koje su donesene protiv Irana radi sprečavanja širenja nuklearnog oružja (u daljnjem tekstu: mjere ograničavanja protiv Irana).

¹ Izvorni jezik: engleski

3. Društvo NITC prvim žalbenim razlogom navodi da je Opći sud, u točkama 45. do 64. i 68. presude NITC II, počinio pogrešku koja se tiče prava utvrdivši da odlukom Vijeća o ponovnom uvrštenju nisu povrijeđena načela pravomoćno presuđene stvari, pravne sigurnosti, legitimnih očekivanja i konačnosti kao ni pravo na djelotvoran pravni lijek zajamčeno člankom 47. Povelje.

4. U skladu s glavnim argumentom društva NITC, sve dok Vijeće ima neograničenu ovlast prekvalificirati iste činjenične navode kako bi zadovoljilo kriterij za uvrštenje, u okolnostima gdje je Opći sud konačnom i obvezujućom presudom odlučio da ti činjenični navodi nisu opravdavali prvu odluku o uvrštenju, pravo stranke na stvaran i djelotvoran pravni lijek protiv te prve presude nema nikakav smisao. To je zato što je ta stranka, kako društvo NITC tvrdi, prisiljena ponovno sudjelovati u sudskom postupku kako bi ponovno raspravljala o zapravo istim činjeničnim i pravnim stvarima, što je u suprotnosti s vladavinom prava u pravnom poretku Unije.

5. Vijeće osporava argumente društva NITC, ponajprije se pozivajući na predmete Kadi², OMPI³ i Interporc⁴ i marginu prosudbe koju mu članak 266. UFEU-a pruža u pogledu dopuštenih mjera koje može donijeti nakon što sud Unije na temelju članka 264. UFEU-a mjeru proglasi ništavom.

6. Stoga će ovo mišljenje, kako je Sud zatražio, biti usredotočeno na prvi žalbeni razlog.

7. Valja istaknuti da je ovaj žalbeni postupak prvi u nizu predmeta koji su trenutačno u tijeku pred Sudom, a u kojima podnositelji zahtjeva tvrde da je Unijinu strukturu pravnih lijekova potrebno, barem u kontekstu mjera ograničavanja, preispitati u svjetlu prava na djelotvoran pravni lijek i ostalih načela prava Unije⁵. Stoga, ovaj predmet Sudu pruža priliku da razvije svoju sudsku praksu ako je to potrebno da bi se pojedincima osigurala djelotvorna sudska zaštita u Europskoj uniji.

II. Pozadina postupka

8. NITC je iransko društvo specijalizirano za prijevoz sirove nafte i plina. Ono upravlja jednom od najvećih flota naftnih tankera na svijetu. Naftni tankeri su brodovi namijenjeni za prijevoz nafte u rasutom stanju.

9. Nakon nekoliko rezolucija kojima su uspostavljene mjere s ciljem navođenja Irana da poštuje svoje međunarodne obveze u pogledu širenja nuklearnog oružja, Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda (u daljnjem tekstu: VSUN) usvojilo je 9. lipnja 2010. Rezoluciju 1929 (2010) (u daljnjem tekstu: Rezolucija 1929), kojom je uvelo strože mjere protiv Irana, „ističući moguću povezanost prihoda koje u Iranu ostvaruje energetska sektor i financiranja osjetljivih djelatnosti širenja nuklearnog oružja”⁶. Dana 17. lipnja 2010. Europsko vijeće pozvalo je Vijeće da usvoji mjere za provedbu Rezolucije 1929 i prateće mjere, koje bi ciljale, među ostalim, ključne sektore naftne i plinske industrije⁷.

2 Presude od 3. rujna 2008., Kadi i Al Barakaat International Foundation/Vijeće i Komisija, C-402/05 P i C-415/05 P, EU:C:2008:461, i od 18. srpnja 2013., Komisija i dr./Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P i C-595/10 P, EU:C:2013:518

3 Presuda od 23. listopada 2008., People's Mojahedin Organization of Iran/Vijeće, T-256/07, EU:T:2008:461

4 Presuda od 6. ožujka 2003., Interporc Im- und Export/Komisija, C-41/00 P, EU:C:2003:125

5 Vidjeti predmet Bank Tejarat/Vijeće, C-248/17 P, u tijeku, i predmet Islamic Republic of Iran Shipping Lines i dr./Vijeće, C-225/17 P, u tijeku.

6 Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda, Rezolucija 1929 (2010), koju je Vijeće sigurnosti usvojilo na svojem 6335. zasjedanju, 9. lipnja 2010., uvodna izjava 17.

7 Zaključci Europskog vijeća, EUCO 13/10, 17. lipnja 2010., Prilog II. „Deklaracija o Iranu”, t. 4.

10. Vijeće je 26. srpnja 2010. usvojilo Odluku 2010/413/ZVSP o mjerama ograničavanja protiv Irana i stavljanju izvan snage Zajedničkog stajališta 2007/140/ZVSP (u daljnjem tekstu: Odluka 2010/413)⁸. U Prilogu II. toj odluci navedene su osobe i drugi subjekti – osim onih utvrđenih na razini Ujedinjenih naroda – čija financijska sredstva i gospodarske izvore treba zamrznuti⁹.

11. Vijeće je 23. siječnja 2012. usvojilo Odluku 2012/35/ZVSP o izmjeni Odluke 2010/413 (u daljnjem tekstu: Odluka 2012/35)¹⁰, kako bi s obzirom na ozbiljnu i sve veću zabrinutost zbog prirode iranskog nuklearnog programa osnažilo mjere ograničavanja protiv Irana¹¹. U uvodnoj izjavi 13. te odluke navedeno je da bi mjere zamrzavanja financijskih sredstava „[t]rebalo [...] uvesti [...] za dodatne osobe i subjekte koji pružaju potporu iranskoj vladi pri izvršavanju aktivnosti štetnih s aspekta širenja nuklearnog oružja ili razvoja sustava za lansiranje nuklearnog oružja, posebno za osobe i subjekte koji osiguravaju financijsku, logističku ili materijalnu potporu iranskoj vladi”¹².

12. Odlukom 2012/35 stavku 1. članka 20. Odluke 2010/413 dodana je sljedeća točka, koja predviđa zamrzavanje financijskih sredstava sljedećih osoba i drugih subjekata:

„(c) druge osobe i subjekti koji nisu navedeni u Prilogu I. koji *podupiru iransku vladu* te s njima povezane osobe i subjekti kako su navedeni u Prilogu II.”¹³.

13. Vijeće je 23. ožujka 2012. usvojilo Uredbu (EU) br. 267/2012 o mjerama ograničavanja protiv Irana i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 961/2010 (u daljnjem tekstu: Uredba br. 267/2012)¹⁴. S ciljem provedbe članka 20. stavka 1. točke (c) Odluke 2010/413 (kako je izmijenjena Odlukom 2012/35¹⁵), članak 23. stavak 2. Uredbe br. 267/2012 predviđa zamrzavanje financijskih sredstava i gospodarskih izvora osoba, subjekata i tijela navedenih u njezinu Prilogu IX., a opisanih kao:

„(d) druge osobe, subjekti ili tijela koji *osiguravaju potporu, kao što je npr. materijalna, logistička ili financijska potpora iranskoj vladi* te osobe i subjekti koji su s njima povezani”¹⁶.

A. Prvo uvrštenje

14. Vijeće je 15. listopada 2012. usvojilo Odluku 2012/635/ZVSP o izmjeni Odluke 2010/413 (u daljnjem tekstu: Odluka 2012/635)¹⁷. Uzimajući u obzir da Iran nije ozbiljno pristupio pregovorima kako bi odgovorio na međunarodnu zabrinutost nad njegovim nuklearnim programom, Vijeće je smatralo potrebnim donijeti dodatne mjere ograničavanja protiv Irana¹⁸. U uvodnoj izjavi 16. te odluke navedeno je da na popis osoba i drugih subjekata koji podliježu mjerama ograničavanja, sadržan u Prilogu II. toj odluci, treba uvrstiti „posebno iranske subjekte u državnom vlasništvu koji su uključeni u naftni i plinski sektor i tako osiguravaju znatan izvor prihoda za iransku vladu”.

8 SL 2010., L 195, str. 39. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 3., str. 220.). U uvodnoj izjavi 22. te odluke upućuje se na Rezoluciju 1929 i moguću povezanost prihoda koje u Iranu ostvaruje energetska sektor i financiranja osjetljivih djelatnosti širenja nuklearnog oružja.

9 Vidjeti Odluku 2010/413, članak 23. stavak 2., članak 24. stavak 2. i članak 25. stavak 1.

10 SL 2012., L 19, str. 22. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 12., str. 170.). U uvodnoj izjavi 8. ponovno se ističe moguća povezanost između prihoda koje u Iranu ostvaruje energetska sektor i financiranja aktivnosti Irana koje su štetne s aspekta širenja nuklearnog oružja, kako je naglašena u Rezoluciji 1929.

11 Vidjeti Odluku 2012/35, uvodne izjave 5. i 6.

12 Moje isticanje

13 Odluka 2012/35, članak 1. stavak 7. točka (a) podtočka ii. Moje isticanje. Člankom 1. stavkom 8. te odluke zamijenjen je članak 24. stavak 2. Odluke 2010/413, tako da predviđa da Vijeće mora odgovarajuće izmijeniti Prilog II. ako odluči da se na osobu ili drugi subjekt primjenjuju mjere iz, među ostalim, članka 20. stavka 1. točke (c).

14 SL 2012., L 88, str. 1. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 4., str. 194. i ispravak SL 2014., L 93, str. 85.)

15 Vidjeti Uredbu br. 267/2012, uvodnu izjavu 11.

16 Moje isticanje. U skladu s člankom 46. stavkom 2. Uredbe br. 267/2012, kada Vijeće odluči da za osobu, drugi subjekt ili tijelo vrijede mjere iz, među ostalim, članka 23. stavka 2. te uredbe, ono u skladu s tim mora izmijeniti Prilog IX.

17 SL 2012., L 282, str. 58. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 14., str. 129.)

18 Odluka 2012/635, uvodna izjava 5.

15. U tu je svrhu člankom 1. stavkom 8. točkom (a) Odluke 2012/635 zamijenjen članak 20. stavak 1. točka (c) Odluke 2010/413, tako da se mjerama ograničavanja podvrgnu „druge osobe i subjekti koji nisu navedeni u Prilogu I. koji daju potporu iranskoj vladi i subjekti u njihovu vlasništvu ili pod njihovim nadzorom ili s njima povezane osobe i subjekti, kako su navedeni u Prilogu II.” U skladu s člankom 2. Odluke 2012/635, društvo NITC uvršteno je u Prilog II. Odluci 2010/413, koji sadržava popis osoba i drugih subjekata koji, među ostalim, daju potporu iranskoj vladi¹⁹.

16. Vijeće je 15. listopada 2012. usvojilo i Uredbu (EU) br. 945/2012 o provedbi Uredbe br. 267/2012 (u daljnjem tekstu: Provedbena uredba br. 945/2012)²⁰. S obzirom na stanje u Iranu i u skladu s Odlukom 2012/635, Vijeće je smatralo da bi na popis osoba i drugih subjekata koji podliježu mjerama ograničavanja određen u Prilogu IX. Uredbi br. 267/2012 trebalo uvrstiti dodatne osobe i druge subjekte²¹. U skladu s člankom 1. te provedbene uredbe, društvo NITC uvršteno je u Prilog IX. Uredbi br. 267/2012, koji sadržava popis osoba i drugih subjekata koji, među ostalim, pružaju potporu vladi Irana²².

17. Društvo NITC je u Odluci 2012/635 i Provedbenoj uredbi br. 945/2012 uvršteno na temelju kriterija iz članka 20. stavka 1. točke (c) Odluke 2010/413 i članka 23. stavka 2. točke (d) Uredbe br. 267/2012 (u daljnjem tekstu: prvo uvrštenje) zbog sljedećih razloga:

„Pod stvarnom kontrolom iranske vlade. Preko svojih dioničara koji održavaju veze s vladom pruža financijsku potporu iranskoj vladi.”

18. Vijeće je 16. listopada 2012. obavijestilo društvo NITC o prvom uvrštenju. Nakon toga je došlo do piske između društva NITC i Vijeća²³.

19. Vijeće je 21. prosinca 2012. donijelo Uredbu br. 1263/2012 o izmjeni Uredbe br. 267/2012 (u daljnjem tekstu: Uredba br. 1263/2012)²⁴. Uredbom br. 1263/2012, među ostalim, članak 23. stavak 2. točka (d) Uredbe br. 267/2012 zamijenjen je sljedećim tekstom: „druge osobe[,] subjekti ili tijela koji *osiguravaju potporu, kao što je npr. materijalna, logistička ili financijska potpora iranskoj vladi* te subjekti u njihovu vlasništvu ili pod njihovom kontrolom kao i [osobe i] subjekti koji su s njima povezani”²⁵. Kriterij za uvrštenje primijenjen na društvo NITC nije se, dakle, promijenio.

20. Društvo NITC je 27. prosinca 2012. podnijelo tužbu Općem sudu zahtijevajući poništenje Odluke 2012/635 i Provedbene uredbe br. 945/2012 u dijelu u kojem su se te mjere odnosile na društvo NITC.

B. Presuda Općeg suda u predmetu NITC I

21. Opći sud je u presudi od 3. srpnja 2014., National Iranian Tanker Company/Vijeće (T-565/12, EU:T:2014:608, u daljnjem tekstu: presuda NITC I), prihvatio prvi tužbeni razlog kojim je društvo NITC navodilo da je Vijeće počinilo očitu pogrešku u ocjeni zaključivši da je kriterij za uvrštenje društva NITC bio zadovoljen²⁶.

19 Odluka 2012/635, Prilog, dio B. Subjekti, t. 31.

20 SL 2012., L 282, str. 16. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 14., str. 122.)

21 Provedbena uredba br. 945/2012, uvodna izjava 2.

22 Provedbena uredba br. 945/2012, Prilog, dio B. Subjekti, t. 31.

23 Vidjeti presudu od 3. srpnja 2014., National Iranian Tanker Company/Vijeće, T-565/12, EU:T:2014:608, t. 16. do 18.

24 SL 2012., L 356, str. 34. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 15., str. 91.)

25 Uredba br. 1263/2012, članak 1. točka 11. podtočka (a). Moje isticanje

26 Presuda NITC I, t. 66. Opći sud odbio je drugi tužbeni razlog, kojim je društvo NITC navodilo povredu obveze obrazlaganja: *ibid.*, t. 35. do 47. Budući da je prihvatio prvi tužbeni razlog, ostale nije razmatrao: *ibid.*, t. 67.

22. Budući da je presuda NITC I u središtu ovog predmeta, smatram korisnim iznijeti zaključke Općeg suda iz te presude.

23. Kao prvo, Opći sud odbio je argument Vijeća, iznesen na raspravi, da je uključenost društva NITC u iranski sektor nafte i plina, kroz djelatnost prijevoza sirove nafte proizvedene u Iranu, sama po sebi dovoljan dokaz da to društvo pruža financijsku potporu iranskoj vladi, zato što prijevoz nafte nije ni u kakvom odnosu s navodnim postojanjem veza između dioničara društva NITC i te vlade²⁷.

24. Opći sud odbio je i argument Vijeća, također iznesen na raspravi, da je društvo NITC, nakon što je privatizirano, ostalo pod kontrolom društva National Iranian Oil Company (u daljnjem tekstu: NIOC), koje je u cijelosti u vlasništvu Iranske Države te također podliježe mjerama ograničavanja zbog pružanja financijske potpore iranskoj vladi. Opći sud je navedeni argument odbio jer se razlozi koji su istaknuti za uvrštenje društva NITC nisu odnosili ni na kakvu neizravnu financijsku potporu preko veza između društava NITC i NIOC²⁸.

25. Opći sud istaknuo je i sljedeće: „Nadalje, u mjeri u kojoj argumenti Vijeća imaju za cilj dokazati da tužitelj pruža neizravnu financijsku potporu iranskoj vladi, zahvaljujući svojim aktivnostima pomorskog prijevoza nafte i plina, treba utvrditi da primjenjivo zakonodavstvo predviđa kriterij koji se odnosi na pružanje financijske potpore iranskoj vladi, a ne na pružanje neizravne financijske potpore. Međutim, suprotno navodima Vijeća, *sama okolnost da je svojom aktivnošću prijevoza tužitelj uključen u iranski sektor nafte i plina, koji je jedan od glavnih izvora prihoda iranske vlade, ne treba se smatrati obuhvaćenom pravnim kriterijem pružanja financijske potpore iranskoj vladi.*”²⁹

26. Dalje, što se tiče strukture kapitala društva NITC, Opći sud je zaključio da ni u prijedlozima za uvrštenje koje su podnijele tri države članice ni u ostalim dokumentima u spisu Vijeća nisu navedeni dioničari društva niti su izneseni „najmanji dokazi” koji bi potkrijepili iznesene razloge uvrštenja³⁰. Opći sud je u tom pogledu utvrdio da se Vijeće nije moglo pozivati na određene činjenične elemente – uključujući onaj da su dioničari društva NITC tri državna mirovinska fonda, pri čemu je po 33 % kapitala u vlasništvu Iranskog državnog mirovinskog fonda, Iranske organizacije za socijalnu sigurnost i Mirovinskog i štednog fonda zaposlenika u naftnoj industriji – jer ti elementi nisu bili dio spisa Vijeća te društvu NITC nisu pravodobno priopćeni³¹.

27. Posljedično, Opći sud je utvrdio da elementi koji su se mogli uzeti u obzir nisu sadržavali nikakve dokaze koji bi potkrijepili iznesene razloge za uvrštenje te da prvo uvrštenje stoga treba poništiti³².

28. Što se tiče vremenskih učinaka poništenja, Opći sud je odbio argument društva NITC da bi poništenje trebalo imati trenutačni učinak, zato što bi to društvu NITC omogućilo da čitavu imovinu ili njezin dio iznese izvan Unije a da Vijeće pritom ne bi moglo, u slučaju potrebe, pravodobno primijeniti članak 266. UFEU-a kako bi ispravilo nepravilnosti utvrđene presudom te zato što bi, posljedično, djelotvornost zamrzavanja financijskih sredstava tog društva koje bi Vijeće moglo odrediti u budućnosti bila ozbiljno i nepopravljivo ugrožena³³.

27 Presuda NITC I, t. 58.

28 Presuda NITC I, t. 59.

29 Presuda NITC I, t. 60. Moje isticanje

30 Presuda NITC I, t. 61.

31 Presuda NITC I, t. 62. (u kojoj se upućuje na točke 51. i 52.)

32 Presuda NITC I, t. 64. do 67.

33 Presuda NITC I, t. 77.

29. Što se tiče primjene članka 266. UFEU-a, Opći sud je istaknuo: „uvrštavanje imena tužitelja ovom se presudom poništava zato što razlozi tog uvrštavanja nisu potkrijepljeni s dovoljno dokaza. Iako je na Vijeću da odluči o provedbenim mjerama za tu presudu, novo uvrštavanje imena tužitelja ne može se unaprijed isključiti. U okviru nove ocjene Vijeće naime ima mogućnost ponovno uvrstiti ime tužitelja na temelju razloga koji su potkrijepljeni s dovoljno dokaza.”³⁴

30. Opći sud je na temelju toga odredio da učinke predmetnih mjera ograničavanja u pogledu društva NITC treba održati na snazi do datuma isteka žalbenog roka iz prvog stavka članka 56. Statuta Suda Europske unije ili, u slučaju ulaganja žalbe unutar tog roka, do odbijanja žalbe³⁵.

31. Vijeće nije uložilo žalbu protiv presude NITC I. Poništenje prvog uvrštenja stoga je stupilo na snagu 20. rujna 2014.³⁶

C. Drugo uvrštenje

32. Otprilike mjesec dana kasnije, Vijeće je dopisom od 23. listopada 2014. obavijestilo društvo NITC da ga namjerava ponovno uvrstiti na temelju kriterija u članku 20. stavku 1. točki (c) Odluke 2010/413 i članku 23. stavku 2. točki (d) Uredbe br. 267/2012, koji se odnosi na osobe i druge subjekte koji pružaju potporu iranskoj vladi. Taj isti kriterij upotrijebljen je i za odluku o uvrštenju koju je Opći sud poništio presudom NITC I.

33. Nakon toga došlo je do prepiske između društva NITC i Vijeća³⁷. Posebno treba istaknuti da je Vijeće 27. listopada 2014. društvu NITC poslalo šest poruka elektroničke pošte kojima su bili priloženi potkrepljujući dokumenti spomenuti u dopisu Vijeća od 23. listopada 2014. Ti su dokumenti sadržavali informacije o mirovinskim fondovima koji drže dionice društva NITC te o prijevozu nafte kojim se to društvo bavi, pri čemu većina nije bila označena službenim datumima³⁸, a jedan od njih Vijeće je predložilo Općem sudu u predmetu NITC I³⁹.

34. Vijeće je u dopisu od 5. veljače 2015. društvu NITC dostavilo javni izvadak iz prijedloga o njegovu ponovnom uvrštenju (u daljnjem tekstu: prijedlog za ponovno uvrštenje)⁴⁰. U dijelu tog prijedloga koji se odnosio na financijsku potporu iranskoj vladi preko dioničara društva NITC koji su u vlasništvu/pod kontrolom vlade navedeno je da je društvo NITC, u skladu sa službenim dokumentom tog društva od

34 Presuda NITC I, t. 77. (upućivanje izostavljeno)

35 Presuda NITC I, t. 78.

36 U skladu s informacijama kojima Sud raspolaže, presuda NITC I strankama je priopćena 9. srpnja 2014. S obzirom na rok iz prvog stavka članka 56. Statuta Suda Europske unije (dva mjeseca plus deset dana zbog udaljenosti), učinci prvog uvrštenja su u pogledu društva NITC održani na snazi do 19. rujna 2014.

37 Vidjeti presudu NITC II, t. 23. do 29.

38 Navodima u žalbi društva NITC priloženi su sljedeći dokumenti: (1) članak naslovljen „Divestment of State Companies in Iran” („Privatizacija državnih poduzeća u Iranu”) (bez datuma, datum RELEX 20. prosinca 2013.); (2) članak naslovljen „New Labor Minister ends Saeed Mortazavi’s appointment on the Social Security Organization’s Board of Trustees” („Novi ministar rada razriješio Saeeda Mortazavija dužnosti u upravnom odboru”), Iran Daily Brief (od 19. kolovoza 2013., datum RELEX 16. listopada 2014.); (3) internetska stranica Iranske organizacije za socijalnu sigurnost, informacije o upravnom odboru (datum pristupa stranici: 13. listopada 2014., datum RELEX 16. listopada 2014.); (4) tekst naslovljen „Social Security Law of the Islamic Republic of Iran” („Pravo socijalne sigurnosti Islamske Republike Irana”) (bez datuma, datum RELEX 16. listopada 2014.); (5) izvješće društva Dun & Bradstreet o Iranskoj organizaciji za socijalnu sigurnost (bez datuma, datum RELEX 16. listopada 2014.); (6) izvješće društva Dun & Bradstreet o Mirovinskom fondu javnih službenika (bez datuma, datum RELEX 16. listopada 2014.); (7) „neslužbeni prijevod” izvotka iz intervjua s bivšim predsjednikom upravnog odbora društva NITC, M. Soorijem (bez datuma, datum RELEX 16. listopada 2014.); (8) dopis društva NITC visokoj predstavnici EU-a, barunici C. Ashton, naslovljen „Statement of NITC in relation to the Lloyd’s List article dated 18 January 2012 – „NITC to be targeted by sanctions”” („Izjava društva NITC u vezi s člankom Lloyd’s Lista od 18. siječnja 2012. – „društvu NITC prijeti određivanje sankcija”) (od 19. siječnja 2012., datum RELEX 16. listopada 2014.) i (9) internetska stranica društva NIOC, informacije o djelatnostima društva NITC kao jednog od društava kćeri društva NIOC (datum pristupa stranici: 12. veljače 2014., datum RELEX 16. listopada 2014.). RELEX označava Radnu skupinu savjetnika za vanjske odnose u sastavu Vijeća.

39 Opći sud je u analizi tužbenog razloga društva NITC o navodnoj povredi obveze obrazlaganja uputio na dopis naveden u točki (8) bilješke 38.: vidjeti presudu NITC I, t. 10. i 34.

40 Izvadak iz COREU ZVSP/0084/14, Doc 16211/14 LIMITE, 27. studenoga 2014., priložen navodima društva NITC u predmetnoj žalbi (u daljnjem tekstu: prijedlog za ponovno uvrštenje).

21. kolovoza 2006., u vlasništvu triju mirovinskih fondova – Iranskog državnog mirovinskog fonda (33 %), Iranske organizacije za socijalnu sigurnost (33 %) i Mirovinskog i štednog fonda zaposlenika u naftnoj industriji (34 %) – što je dodatno potvrđeno poveznicama na informacije iz javnih izvora i s nekoliko gorenavedenih potkrepljujućih dokumenata⁴¹.

35. U dijelu prijedloga za ponovno uvrštenje koji se odnosio na logističku potporu koju društvo NITC navodno pruža iranskoj vladi prevozeći iranske naftne proizvode navedeno je, u skladu s dopisom društva NITC visokoj predstavnici EU-a za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, da je društvo NITC vodeće društvo u tankerskom prijevozu na svijetu, čije su djelatnosti ograničene na prijevoz sirove nafte⁴². Navodi o djelatnosti društva NITC dodatno su potkrijepljeni upućivanjem na internetsku stranicu društva NIOC i poveznicom na članak Institute for the Study of War (Institut za proučavanje ratovanja) iz 2012., koju je Vijeće u predmetu NITC I dostavilo Općem sudu kao dokaz da je društvo NITC prevozilo gotovo polovicu sirove nafte koja je 2011. proizvedena u Iranu⁴³. U skladu s prijedlogom za ponovno uvrštenje, budući da je nafta veoma značajan izvor prihoda iranske vlade, izvoz i distribucija u luke i na otoke koje društvo NITC izvršava od ključnog su logističkog interesa za iransku vladu te su sastavni dio trgovine naftom⁴⁴. U prijedlogu za ponovno uvrštenje također je navedeno da se u tadašnjim vijestima govorilo o ovisnosti iranske vlade o izvozu nafte koji društvo NITC izvršava te su istaknute poveznice na pet takvih reportaža (tri su potjecale iz razdoblja prije prvog uvrštenja društva NITC) kao i na jednu vijest o prijevoznim djelatnostima društva NITC nakon donošenja presude NITC I⁴⁵.

36. Društvo NITC u svojim očitovanjima tvrdi da su sve relevantne informacije na koje se Vijeće pozivalo u vrijeme ponovnog uvrštenja bile i jesu javno dostupne ili ih je društvo NITC dostavilo prilikom dopisivanja s Unijom.

37. Vijeće je 12. veljače 2015. usvojilo Odluku (ZVSP) 2015/236 o izmjeni Odluke 2010/413 (u daljnjem tekstu: Odluka 2015/236)⁴⁶ i Uredbu (EU) 2015/230 o provedbi Uredbe br. 267/2012 (u daljnjem tekstu: Provedbena uredba 2015/230)⁴⁷. Vijeće je tim mjerama (u daljnjem tekstu zajedno: pobijane mjere) ponovno uvrstilo društvo NITC u Prilog II. Odluci 2010/413⁴⁸ i Prilog IX. Uredbi br. 267/2012⁴⁹, na temelju kriterija u članku 20. stavku 1. točki (c) Odluke 2010/413 i članku 23. stavku 2. točki (d) Uredbe br. 267/2012, koji se odnosi na osobe i druge subjekte koji pružaju potporu iranskoj vladi. Kako je gore navedeno, to je isti onaj kriterij na kojem se temeljilo prvo uvrštenje.

38. Društvo NITC je u Odluci 2015/236 i Provedbenoj uredbi 2015/230 ponovno uvršteno (u daljnjem tekstu: drugo uvrštenje) zbog sljedećih razloga:

„Poduzeće National Iranian Tanker Company pruža financijsku potporu vladi Irana preko svojih dioničara Iranskog državnog mirovinskog fonda, Iranske organizacije za socijalnu sigurnost i Mirovinskog i štednog fonda zaposlenika u naftnoj industriji, koji su subjekti pod nadzorom države. Osim toga, NITC je jedan od najvećih operatora tankera za sirovu naftu na svijetu te jedan od glavnih prijevoznika iranske sirove nafte. U skladu s tim, NITC pruža logističku potporu vladi Irana transportom iranske nafte.”

41. Prijedlog za ponovno uvrštenje, t. 1. do 6.

42. Prijedlog za ponovno uvrštenje, t. 7.

43. Prijedlog za ponovno uvrštenje, t. 8. Vidjeti presudu NITC I, t. 50.

44. Prijedlog za ponovno uvrštenje, t. 9.

45. Prijedlog za ponovno uvrštenje, t. 11. (gdje su istaknute poveznice na vijesti od (prema redoslijedu u prijedlogu) 21. lipnja 2012., 17. travnja 2012., 11. prosinca 2013., 15. studenoga 2012., 16. travnja 2012. (bilješka 43. i prateći tekst *supra*) i 11. srpnja 2014.)

46. SL 2015., L 39, str. 18.

47. SL 2015., L 39, str. 3.

48. Odluka 2015/236, Prilog, dio B. Subjekti, t. 140.

49. Provedbena uredba 2015/230, Prilog, dio B. Subjekti, t. 140.

39. Dakle, ponovno uvrštenje društva NITC temeljilo se na dva razloga. Prvi se odnosio na činjenicu da društvo NITC preko svojih dioničara pruža financijsku potporu iranskoj vladi. Na tom se razlogu temeljilo i prvo uvrštenje, uz razliku da je taj razlog ovaj put malo drukčije formuliran te da su navedeni nazivi triju mirovinskih fondova koji su dioničari društva NITC. Drugi se razlog odnosio na činjenicu da društvo NITC iranskoj vladi pruža logističku potporu prijevozom iranske nafte. Opći sud je u presudi NITC I u bitnome utvrdio da puku činjenicu da društvo NITC prevozi iransku naftu nije moguće izjednačiti s pružanjem financijske potpore iranskoj vladi, ali nije upitan da razmotri pitanje logističke potpore⁵⁰.

40. Vijeće je 16. veljače 2015. obavijestilo društvo NITC o drugom uvrštenju⁵¹.

41. Valja dodati da je Vijeće 16. siječnja 2016. odgodilo⁵² ponovno uvrštenje društva NITC u Odluci 2015/236 te izbrisalo njegovo ponovno uvrštenje u Provedbenoj uredbi 2015/230^{53 54}. To se dogodilo u širem kontekstu Zajedničkog sveobuhvatnog akcijskog plana (u daljnjem tekstu: ZSAP)⁵⁵ između E3/EU+3⁵⁶ i Irana, koji utjelovljuje dugoročno rješenje za iransko nuklearno pitanje te predviđa sveobuhvatno ukidanje sankcija VSUN-a, EU-a i nacionalnih sankcija povezanih s iranskim nuklearnim programom⁵⁷.

III. Postupak pred Općim sudom i presuda NITC II

42. Društvo NITC je 24. travnja 2015. podnijelo tužbu Općem sudu zahtijevajući poništenje pobijanih mjera koje su protiv njega donesene.

43. Društvo NITC je 24. travnja 2015. podnijelo i zahtjev za privremene mjere kojima bi se odgodila primjena tih pobijanih mjera.

A. Rješenje predsjednika Općeg suda u predmetu NITC II

44. Predsjednik Općeg suda je rješenjem od 16. srpnja 2015. u predmetu National Iranian Tanker Company/Vijeće (T-207/15 R, EU:T:2015:535) (u daljnjem tekstu: rješenje u predmetu NITC II) odbio zahtjev društva NITC za privremene mjere, utvrdivši da uvjeti u pogledu ravnoteže interesa i hitnosti nisu bili ispunjeni⁵⁸. Međutim, predsjednik je smatrao da je uvjet *fumus boni iuris* bio ispunjen jer su argumenti stranaka upućivali na postojanje pravnog neslaganja oko područja primjene članka 47. Povelje i članka 13. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: EKLJP), pri čemu je za obje navedene odredbe utvrdio da jamče pravo na djelotvoran pravni lijek odnosno na djelotvornu sudsku zaštitu, „i u praksi i u pravu”⁵⁹.

50 Vidjeti točku 25. *supra*.

51 Presuda NITC II, t. 32.

52 Odluka Vijeća (ZVSP) 2015/1863 od 18. listopada 2015. o izmjeni Odluke 2010/413 (SL 2015., L 274, str. 174.), članak 1. stavak 16.

53 Provedbena uredba Vijeća (EU) 2015/1862 o provedbi Uredbe br. 267/2012 (SL 2015., L 274, str. 161.), članak 1.

54 Odluka Vijeća (ZVSP) 2016/37 od 16. siječnja 2016. o datumu početka primjene Odluke 2015/1863 (SL 2016., L 11 I, str. 1.); Informacije o datumu početka primjene Uredbe Vijeća (EU) 2015/1861 o izmjeni Uredbe br. 267/2012 i Provedbene uredbe 2015/1862 (SL 2016., CI 15, str. 1.).

55 Dostupan na <http://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions/iran/jcpoa-restrictive-measures/>

56 Kina, Francuska, Njemačka, Ruska Federacija, Ujedinjena Kraljevina i Sjedinjene Američke Države, zajedno s visokim predstavnikom EU-a

57 Vidjeti Informativnu napomenu o Unijinim sankcijama koje će se ukinuti u skladu sa Zajedničkim sveobuhvatnim akcijskim planom (ZSAP), Bruxelles, 16. siječnja 2016., posljednji put ažurirana 3. kolovoza 2017., SN 10176/1/17 REV 1, dostupna na adresi navedenoj u bilješci 55. *supra*.

58 Rješenje predsjednika Općeg suda od 16. srpnja 2015., National Iranian Tanker Company/Vijeće, T-207/15 R, EU:T:2015:535 (u daljnjem tekstu: rješenje u predmetu NITC II), t. 59., 80. i 81.

59 Rješenje u predmetu NITC II, t. 43. (u kojem se upućuje na presudu ESLJP-a od 13. studenoga 2007., Ramadhi i dr./Albanija, CE:ECHR:2007:1113JUD003822202R, t. 48.) i 50.

45. Budući da se stranke u ovom predmetu pozivaju na rješenje u predmetu NITC II, iznijet ću zaključke koje je predsjednik u tom pogledu donio.

46. Predsjednik Općeg suda posebno je istaknuo da bi Vijeće, ako bi se moglo pozvati na sudsku praksu o članku 266. UFEU-a kako bi utvrđene nezakonitosti zbog kojih je mjera ograničavanja poništena ispravilo usvajanjem nove mjere s istim praktičnim učinkom kao prethodna i to u činjeničnim okolnostima koje se nisu bitno promijenile, moglo održati na snazi, sustavnim podnošenjem žalbi, neprekinut niz mjera ograničavanja čak i bez bitne promjene činjeničnih okolnosti koje su temelj tih mjera i njihova poništenja⁶⁰.

47. Predsjednik Općeg suda naveo je da je ta situacija otvorila pitanje zahtijeva li pravo na djelotvoran pravni lijek uvođenje elementa zastare, u smislu da Vijeće sve razloge i dokaze mora istaknuti u prvom uvrštenju te da ih stoga, ako ih sud Unije proglašuje nevaljanima, ne može upotrijebiti kao opravdanje ponovnog uvrštenja iste stranke. Istaknuo je da predmetni slučaj upućuje na potrebu za takvim elementom zastare jer se čini da se gospodarska djelatnost društva NITC (prijevoz iranske nafte) i sastav njegovih dioničara nisu promijenili od prvog uvrštenja 2012. do ponovnog uvrštenja 2015. Također je istaknuo da su dokazi u prilog ponovnom uvrštenju na koje se Vijeće pozivalo u svojim očitovanjima potjecali iz razdoblja prije prvog uvrštenja, osim jednog kasnijeg dokumenta koji nije sadržavao ništa novo⁶¹.

48. Predsjednik Općeg suda dalje je naveo da se društvo NITC nije moglo pozivati na učinak pravomoćno presuđene stvari presude NITC I u strogom značenju riječi zato što se odluka o ponovnom uvrštenju, s obzirom na datum njezina donošenja, nije odnosila na razdoblje djelatnosti društva NITC na koje se odnosilo prvo uvrštenje. Ipak, kako je istaknuo, ta se djelatnost (prijevoz iranske nafte) nije bitno promijenila te je razlika u razdobljima bila posljedica odluke o ponovnom uvrštenju društva NITC koju je Vijeće donijelo na temelju činjenične osnove koja se također nije bitno promijenila. Stoga se moglo smatrati da je primjena načela pravomoćno presuđene stvari bila isključena samo zbog činjenice da je Vijeće umjetno produljilo trajanje mjera ograničavanja nametnutih društvu NITC tako što je iznijelo dokaze koje je moglo iznijeti prilikom prvog uvrštenja. Istaknuo je da takav pristup, čak i ako nije suprotan načelu pravomoćno presuđene stvari, može doprinijeti povredi prava društva NITC na djelotvoran pravni lijek⁶².

49. Iz toga, prema mišljenju predsjednika Općeg suda, s jedne strane proizlazi da je sudsku praksu o članku 266. UFEU-a potrebno usko tumačiti kada je riječ o pravu na djelotvoran pravni lijek. S druge strane, moglo bi se tvrditi da se opseg prava na djelotvoran pravni lijek ne smije neopravdano ograničiti na mogućnost podnošenja tužbe za poništenje i zahtjeva za privremenu pravnu zaštitu jer bi stranka mogla uložiti tužbu za naknadu štete. Na Općem sudu bi bilo da odluči o predmetu u glavnom postupku⁶³.

B. Presuda Općeg suda u predmetu NITC II

50. Opći sud je presudom NITC II u cijelosti odbio tužbu društva NITC za poništenje.

51. Društvo NITC istaknulo je pet tužbenih razloga, pri čemu je prvim, koji je najrelevantniji u ovom predmetu, navodilo povredu načela pravomoćno presuđene stvari, pravne sigurnosti i legitimnih očekivanja te prava na djelotvoran pravni lijek predviđenog u članku 47. Povelje⁶⁴. Opći sud je taj tužbeni razlog odbio zbog sljedećih razloga.

⁶⁰ Rješenje u predmetu NITC II, t. 43. i 44.

⁶¹ Rješenje u predmetu NITC II, t. 45. i 46.

⁶² Rješenje u predmetu NITC II, t. 47.

⁶³ Rješenje u predmetu NITC II, t. 48. i 49.

⁶⁴ Presuda NITC II, t. 39.

52. Kao prvo, što se tiče načela pravomoćno presuđene stvari, Opći sud je zaključio da je jedan od razloga i dokaza na koje se Vijeće pozivalo u prilog pobijanim mjerama bio drukčiji od onih koje je Vijeće Općem sudu iznijelo u predmetu NITC I te da ponovno uvrštenje društva NITC stoga nije u suprotnosti s tim načelom⁶⁵.

53. Opći sud je u pogledu financijske potpore utvrdio da se Vijeće pozivalo na nove dokumente, koji nisu bili dio spisa u vrijeme prvog uvrštenja te koje Opći sud nije razmatrao u presudi⁶⁶. Zaključio je da se Vijeću, iako se oslanjalo na dokaze koji su se uglavnom odnosili na razdoblje prije prvog uvrštenja, ne može zbog toga prigovarati s obzirom na to da mu je prikupljanje dokaza protiv stranaka ponekad teško jer, među ostalim, ovisi o pravodobnosti država članica u pružanju takvih dokaza⁶⁷. Stoga se može dogoditi da Vijeće dokaze koji potkrepljuju razloge za uvrštenje dobije nakon donošenja odluke o tom uvrštenju; iako te okolnosti ne negiraju nepravilnosti u prvoj odluci o uvrštenju, ipak mogu biti dovoljne da kasniju odluku o ponovnom uvrštenju donesenu na temelju istih onih razloga na kojima se temeljilo prvo uvrštenje učine zakonitom, pod uvjetom da ih dokazi Vijeća odgovarajuće potkrepljuju⁶⁸.

54. Nadalje, Opći sud je u pogledu logističke potpore utvrdio da, iako je Vijeće činjenične okolnosti u prilog tom razlogu, konkretno prijevoz iranske nafte koji društvo NITC izvršava, istaknulo na raspravi u prethodnom predmetu u prilog razlogu koji se odnosio na financijsku potporu, Opći sud uopće nije razmatrao može li uključenost društva NITC u iranski energetske sektor činiti logističku potporu iranskoj vladi⁶⁹. Opći sud je odbio i argument društva NITC da se Vijeće na logističku potporu trebalo pozvati prilikom prvog uvrštenja jer je i samo jedan razlog dovoljan da opravda uvrštenje stranke; Vijeće stoga može slobodno odabrati razlog koji smatra relevantnim te ga moguća pogreška u odabiru tog razloga ne sprječava da se kasnije pozove na razlog na koji se moglo pozvati prilikom prvog uvrštenja⁷⁰.

55. Kao drugo, što se tiče pravne sigurnosti i legitimnih očekivanja, Opći sud je utvrdio da društvo NITC nije na temelju činjenice da se Vijeće nije žalilo na presudu NITC I te da ga nije ponovno uvrstilo u roku za podnošenje žalbe moglo opravdano očekivati da neće biti ponovno uvršteno, a Vijeće nije bilo obvezno unutar tog roka donijeti odluku o ponovnom uvrštenju⁷¹.

56. Naposljetku, što se tiče prava na djelotvoran pravni lijek iz članka 47. Povelje, Opći sud je zaključio da ponovno uvrštenje društva NITC nije ni na koji način dovelo u pitanje djelotvornost tužbe podnesene u predmetu u kojem je donesena presuda NITC I⁷². To je zaključio zbog tri razloga.

57. Kao prvo, prvo je uvrštenje retroaktivno izbrisano iz pravnog poretka Unije, tako da se smatralo da društvo NITC prije donošenja presude NITC nikad nije podlijevalo mjerama ograničavanja⁷³.

58. Kao drugo, ponovno uvrštenje društva NITC nije se protivilo nijednom od načela na koja se to društvo pozvalo (pravomoćno presuđena stvar, legitimna očekivanja i pravna sigurnost) te poništenje prvog uvrštenja, ako su dokazi protiv tog društva bili dovoljni da opravdaju njegovo ponovno uvrštenje, nije bilo element koji je mogao dovesti u pitanje zakonitost ponovnog uvrštenja⁷⁴.

65 Presuda NITC II, t. 45., 46., 50. i 55.

66 Presuda NITC II, t. 51.

67 Presuda NITC II, t. 52.

68 Presuda NITC II, t. 52.

69 Presuda NITC II, t. 53.

70 Presuda NITC II, t. 54.

71 Presuda NITC II, t. 56. do 60.

72 Presuda NITC II, t. 62.

73 Presuda NITC II, t. 63.

74 Presuda NITC II, t. 64.

59. Kao treće, poništenje prvog uvrštenja određeno presudom NITC moglo je biti osnova tužbe za naknadu štete⁷⁵. Opći sud je naglasio da Vijeće, kada nakon presude o poništenju prvog uvrštenja odluči ponovno uvrstiti odnosnu stranku, mora biti „izrazito pažljivo” u ponovnoj ocjeni kako bi osiguralo da odluka o ponovnom uvrštenju nema one iste nepravilnosti koje su utvrđene presudom o poništenju te kako bi osiguralo da ta stranka ne bude i drugi put neopravdano podvrgnuta mjerama ograničavanja⁷⁶. Opći sud je stoga zaključio da bi se propust Vijeća da ispuni svoju „obvezu pažljive ocjene”, ako bi se utvrdilo da odluka o ponovnom uvrštenju društva NITC ima one iste nepravilnosti koje su utvrđene presudom NITC I, mogao uzeti u obzir u ocjeni nezakonitosti njegova ponašanja u okviru kasnije tužbe za naknadu štete te da bi stoga zaključak o nezakonitosti prvog uvrštenja koji je Opći sud donio u presudi NITC I mogao opravdati dodjelu naknade štete društvu NITC zbog kasnijih i nezakonitih uvrštenja⁷⁷.

IV. Postupak pred Sudom

60. Društvo NITC žalbom koju je podnijelo 24. studenoga 2016. zahtijeva od Suda da ukinе presudu NITC II te da poništi pobijane mjere u dijelu u kojem se odnose na to društvo ili da, podredno, članak 20. stavak 1. točku (c) Odluke 2010/413 i članak 23. stavak 2. točku (d) Uredbe br. 267/2012, kako su izmijenjeni, zbog nezakonitosti proglasi neprimjenjivima u dijelu u kojem se odnose na to društvo. Društvo NITC od Suda zahtijeva i da Vijeću naloži snošenje troškova žalbenog postupka i postupka pred Općim sudom.

61. Vijeće od Suda zahtijeva da odbije žalbu ili da, podredno, ako odluči ukinuti presudu NITC II i sam donijeti konačnu odluku, odbije tužbu za poništenje i zahtjev za proglašenje neprimjenjivosti. Vijeće od Suda zahtijeva i da društvu NITC naloži snošenje troškova žalbenog postupka.

62. Društvo NITC i Vijeće sudjelovali su u raspravi pred Sudom koja je održana 24. siječnja 2018.

V. Prvi žalbeni razlog, kojim se navodi povreda načela pravomoćno presuđene stvari, pravne sigurnosti, legitimnih očekivanja i konačnosti kao i prava na djelotvoran pravni lijek iz članka 47.

A. Argumenti stranaka

63. Društvo NITC prvim žalbenim razlogom poziva Sud da razvije svoju praksu u smislu da se ovlasti Vijeća ograniče tako da ono ne može stranke ponovno podvrgnuti mjerama ograničavanja na temelju kriterija i činjeničnih navoda koje su sudovi Unije odbili u ranijoj presudi o meritumu. Društvo NITC tvrdi da je to potrebno kako bi se strankama zajamčilo pravo na djelotvoran pravni lijek predviđeno člankom 47. Povelje. U suprotnom, Vijeće može zadržati ili „pohraniti” pravne i činjenične elemente i na taj način izvršavati zlorabu sudskog postupka koja stranku lišava prava na djelotvoran pravni lijek u predmetu za poništenje prvog uvrštenja. Pravo i praksa su trenutačno takvi da dovode do „beskrajnog kruga sporova” pa odnosna stranka mora stalno dolaziti pred sud. Također, društvo NITC ističe da je s obzirom na slabu dostupnost naknade štete i činjenicu da sudovi Unije odbijaju pružiti privremenu pravnu zaštitu u odnosu na mjere ograničavanja još važnije da Sud u ovom postupku osigura pravo na djelotvoran pravni lijek.

⁷⁵ Presuda NITC II, t. 65.

⁷⁶ Presuda NITC II, t. 66.

⁷⁷ Presuda NITC II, t. 67.

64. Kao prvo, društvo NITC naglašava specifičnu narav okolnosti ovog predmeta, odnosno: (1) da je Opći sud u korist društva NITC donio konačnu i obvezujuću presudu o meritumu kojom je poništeno prvo uvrštenje; (2) da se činjenični navodi na štetu društva NITC nisu bitno promijenili u odnosu na taj postupak i (3) da su dodatni dokazi na temelju kojih je donesena odluka o ponovnom uvrštenju društva NITC Vijeću bili i prije pravodobno dostupni.

65. Društvo NITC u tom pogledu naglašava da su činjenični navodi na kojima se temeljilo njegovo ponovno uvrštenje jednaki onima kojima je Vijeće neuspješno opravdavallo prvo uvrštenje, odnosno da društvo NITC pruža potporu iranskoj vladi u smislu, kao prvo, da su njegovi dioničari (određeni iranski mirovinski fondovi) navodno pod kontrolom te vlade; te, kao drugo, da je ono ključni prijevoznik iranske nafte koja je toj vladi znatan izvor prihoda. Vijeće je iste činjenične navode samo „preimenovalo” iz financijske u logističku potporu. Budući da se odnosni kriterij za uvrštenje sastoji od neiscrpnog popisa vrsta potpore koju je moguće pružati iranskoj vladi, društvo NITC tvrdi da bi ga Vijeće moglo neprekidno uvrštavati na temelju istih činjeničnih navoda, bez obzira na to koliko bi često Opći sud to prihvatio.

66. Osim toga, društvo NITC ističe da su sve relevantne informacije na kojima je Vijeće temeljilo ponovno uvrštenje tog društva zapravo bile javno dostupni dokumenti preuzeti s interneta ili ih je društvo NITC dostavilo u okviru svoje prepiske s Unijom. Društvo NITC dalje tvrdi da je Vijeće, ako su mu prije prvog uvrštenja bili dostupni svi dokumenti te s obzirom na to da s državama članicama dijeli obvezu međusobne lojalne suradnje, moralo osigurati da su države članice prikupile sve dostupne dokaze kako bi ono moglo još prilikom prvog uvrštenja iznijeti sve elemente u prilog tom uvrštenju.

67. Kao drugo, društvo NITC navodi da sudsku praksu o članku 266. UFEU-a treba usko tumačiti, kako je predsjednik Općeg suda predložio u svojem rješenju u predmetu NITC II. To znači da treba uvesti element zastare, u smislu da Vijeće mora već prilikom prvog uvrštenja iznijeti sve razloge i dokaze te da ih ne može upotrijebiti za ponovno uvrštenje iste stranke, što društvo NITC smatra pravilnim pristupom. To društvo kritizira Opći sud zato što se na ta pitanja nije osvrnuo u presudi NITC II te zato što je pravo na djelotvoran pravni lijek usko tumačio. Društvo NITC također osporava, kada je riječ o članku 266. UFEU-a, tvrdnju Vijeća da je, zahvaljujući novim spoznajama te s obzirom na presudu NITC I, proučilo mogućnost da društvo NITC preko svoje gospodarske djelatnosti prijevoza nafte pruža logističku potporu, navodeći da je Vijeće, pred Općim sudom u predmetu NITC I, argumente utemeljene na takvoj djelatnosti već neuspješno iznijelo u prilog tvrdnji o pružanju financijske potpore.

68. Kao treće, društvo NITC smatra da, iako načelo pravomoćno presuđene stvari nije izravno relevantno za ovaj predmet, pravo na djelotvoran pravni lijek i ostala istaknuta načela zahtijevaju da Vijeće odjednom iznese sve svoje razloge i dokaze, osim ako neki važan javni interes nalaže suprotno⁷⁸. Naglašava da to ograničenje ne bi bilo apsolutno te da, čak i ako bi u nekim predmetima neopravdano pogodovalo strankama, ne bi bilo ništa drukčije od pristupa koji je u sudskoj praksi Suda korišten u pogledu drugih vrsta postupovnih ograničenja, kao što su rokovi, te da su, u svakom slučaju, posljedice na pojedince u predmetima koji se odnose na mjere ograničavanja osobito teške ako takvih ograničenja nema.

69. Kao četvrto, društvo NITC smatra zapanjujućim da Vijeće uopće ne pokušava objasniti ili opravdati svoje ponašanje u kontekstu ponovnog uvrštenja te tvrdi da se ono neopravdano poziva na predmete Kadi, OMPI i Interporc.

⁷⁸ Društvo NITC u svojim očitovanjima ističe da je takav pristup nadahnut relevantnom sudskom praksom u Ujedinjenoj Kraljevini u kontekstu građanskih sporova, pri čemu kao primjere navodi presude *Henderson v. Henderson* (1843.) 3 Hare 100 i *Johnson v. Gore Wood* [2002.] 2 AC 1.

70. Kao peto, društvo NITC skreće pozornost na sudsku praksu Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: ESLJP) u pogledu članka 6. stavka 1. i članka 13. EKLJP-a te naglašava da pravo na djelotvoran pravni lijek iz članka 47. Povelje mora biti djelotvorno i u praksi i u pravu.

71. Vijeće odbija tvrdnju društva NITC da se njegova odluka o ponovnom uvrštenju u ovom predmetu protivi načelima pravomoćno presuđene stvari, pravne sigurnosti, legitimnih očekivanja i konačnosti.

72. Kao prvo, Vijeće na temelju predmeta Kadi, OMPI i Interporc tvrdi da ne postoji obveza da prilikom prvog uvrštenja iznese sve moguće razloge i dokaze ili da obrazloženje novog uvrštenja mora biti ograničeno na nove činjenice i okolnosti ili na dokaze koji su postali dostupni tek nakon prvog uvrštenja.

73. Kao drugo, Vijeće tvrdi, pozivajući se na članak 266. UFEU-a, da institucija u pitanju mora poduzeti potrebne mjere kako bi postupila sukladno presudi suda Unije. Ono u tom pogledu naglašava da je na Vijeću, a ne na Sudu, da ocijeni sve možebitno relevantne činjenice i odluči treba li stranku u pitanju ponovno uvrstiti. Također ističe da je opseg ocjene u smislu članka 266. UFEU-a drukčiji od onog u sustavima *common lawa* te da pokušaj društva NITC da ograniči sudsku praksu o članku 266. UFEU-a u kontekstu mjera ograničavanja nije moguć.

74. Kao treće, Vijeće osporava tvrdnju društva NITC da je ono jedne te iste činjenice tek prekvalificiralo iz financijske u logističku potporu te navodi da je logistička potpora sasvim zaseban razlog. Ističe da svoje navode temelji na sudskoj praksi o mjerama ograničavanja te da je, s obzirom na nove spoznaje, logističku potporu moglo istaknuti još prilikom prvog uvrštenja. Međutim, s obzirom na povezanost društva NITC i njegovih dioničara, Vijeće vjeruje da je potporu koju to društvo pruža opravdano smatralo financijskom potporom, zbog čega je to navelo prilikom prvog uvrštenja, te da nije obvezno istaknuti sve moguće razloge koji idu u prilog tomu da se za određeni subjekt smatra da pruža potporu iranskoj vladi.

75. Kao četvrto, Vijeće tvrdi da njegove odluke o ponovnom uvrštenju nisu zlorabljene, što pokazuje njegova praksa u pogledu mjera ograničavanja protiv Irana. Također ističe da je moguće podnijeti tužbu za naknadu štete ako odluka Vijeća o ponovnom uvrštenju nije u skladu s ranijom presudom suda Unije.

76. Kao peto, Vijeće tvrdi da je u rješenju u predmetu NITC II navedeno tek da je između stranaka postojalo pravno neslaganje koje je trebalo ispitati u glavnom postupku; nije utvrđeno da je odlukom o ponovnom uvrštenju povrijeđeno pravo društva NITC na djelotvoran pravni lijek.

B. Analiza

77. Na temelju sljedeće analize zaključujem da prvi žalbeni razlog treba odbiti. Iako sam mišljenja da o predmetnoj žalbi nije moguće odlučiti pozivanjem na predmete Kadi, OMPI i Interporc te da su mjere ograničavanja koje Vijeće određuje ograničene pravom na djelotvoran pravni lijek iz članka 47. Povelje zajedno s relevantnom sudskom praksom ESLJP-a u pogledu članka 6. stavka 1. i članka 13. EKLJP-a, ne smatram da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava zaključivši da je odluka o ponovnom uvrštenju u skladu s pravom na djelotvoran pravni lijek iz članka 47. Povelje niti da je počinio ikakve druge pogreške koje se tiču prava Unije.

78. Moja je analiza podijeljena u tri glavna dijela.

79. Kao prvo, započet ću iznošenjem nekih uvodnih zapažanja kako bih Sudu u ovom žalbenom postupku predstavio relevantna pravna pitanja.

80. Kao drugo, ocijenit ću primjenjivost predmeta Kadi, OMPI i Interporc na okolnosti ovog žalbenog postupka.

81. Kao treće, razmotrit ću pravo na djelotvoran pravni lijek iz članka 47. Povelje, uzimajući u obzir: (a) sudsku praksu Suda o članku 266. UFEU-a, (b) relevantnu sudsku praksu ESLJP-a o članku 6. stavku 1. i članku 13. EKLJP-a i (c) njegovu primjenu na okolnosti ovog žalbenog postupka.

1. Uvodna zapažanja

82. Pitanja koja otvara prvi žalbeni razlog na prvi se pogled čine jednostavnima⁷⁹. Sudska praksa Suda o načelima pravomoćno presuđene stvari, pravne sigurnosti i legitimnih očekivanja ustaljena je te ju je Opći sud, prema mojemu mišljenju, pravilno primijenio u presudi NITC II. Također se ne može tvrditi da društvo NITC nije imalo pristup sudu radi nadzora pobijanih mjera u smislu sudske prakse Suda o pravu na djelotvoran pravni lijek⁸⁰. Osim toga, sudska praksa Suda o članku 266. UFEU-a, u skladu s kojom je na instituciji čiji je akt proglašen ništavim presudom suda Unije da poduzme potrebne mjere kako bi postupila sukladno toj presudi⁸¹, daje dotičnoj instituciji marginu prosudbe u pogledu načina na koji će to učiniti⁸².

83. Međutim, iz bližeg uvida proizlazi da su pitanja koja ova žalba otvara delikatnija i složenija.

84. Jednostavno rečeno, u ovom se žalbenom postupku mora ispitati je li margina prosudbe koju članak 266. UFEU-a daje institucijama Unije u pogledu onoga što moraju učiniti da bi ispravile nepravilnosti utvrđene presudom suda Unije ograničena pravom na djelotvoran lijek kako ga jamči članak 47. Povelje tumačen s obzirom na relevantnu sudsku praksu ESLJP-a o članku 6. stavku 1. i članku 13. EKLJP-a. Odluka Vijeća u predmetnom slučaju da ponovno uvrsti društvo NITC nakon što je Opći sud poništio prvo uvrštenje stavlja to pitanje u središte pozornosti.

85. Stoga sam mišljenja da se ključno pitanje koje ova žalba otvara odnosi na to mora li Sud doraditi svoju sudsku praksu o članku 266. UFEU-a s obzirom na pravo na djelotvoran pravni lijek iz članka 47. Povelje kako bi pojedincima osigurao djelotvornu sudsku zaštitu u sporovima koji se tiču odluka o ponovnom uvrštenju, a možda čak i šire.

86. Ovaj se predmet odnosi i na tumačenje određenih načela na koja se poziva društvo NITC – pravomoćno presuđena stvar, pravna sigurnost, legitimna očekivanja i konačnost. Na temelju, prije svega, zapažanja koja je zastupnik društva NITC istaknuo na raspravi, sve te tvrdnje smatram podskupom argumenta da je društvo NITC u pogledu prvog uvrštenja imalo pravo na djelotvoran pravni lijek u skladu s člankom 47. Povelje, ali koje mu nije osigurano. Stoga ću ih razmatrati samo u mjeri u kojoj su relevantne za argumente društva NITC u pogledu članka 47. Povelje.

2. Primjenjivost predmeta Kadi, OMPI i Interporc na okolnosti ovog žalbenog postupka

87. Zbog sljedećih razloga smatram da o ovome žalbenom postupku nije moguće odlučiti na temelju predmeta Kadi, OMPI i Interporc.

⁷⁹ Izraz iz mišljenja nezavisnog odvjetnika D. Ruiz-Jaraba Colomera u predmetu Komisija/AssiDomän Kraft Products i dr., C-310/97 P, EU:C:1999:36, t. 2.

⁸⁰ Vidjeti, primjerice, presude od 6. listopada 2014., Schrems, C-362/14, EU:C:2015:650, t. 95. i od 16. svibnja 2017., Berlioz Investment Fund, C-682/15, EU:C:2017:373, t. 44. do 59.; također vidjeti, primjerice, mišljenje nezavisnog odvjetnika M. Watheleta u predmetu Berlioz Investment Fund, C-682/15, EU:C:2017:2, t. 67. i mišljenje nezavisne odvjetnice J. Kokott u predmetu UBS Europe i dr., C-358/16, EU:C:2017:606, t. 77.

⁸¹ U prvom stavku članka 266. UFEU-a predviđeno je: „Institucija, tijelo, ured ili agencija čiji je akt proglašen ništavim, ili čije je propuštanje djelovanja proglašeno protivnim Ugovoru, dužni su poduzeti potrebne mjere kako bi postupili sukladno presudi Suda”.

⁸² Vidjeti, primjerice, presudu od 14. lipnja 2016., Komisija/McBride i dr., C-361/14 P, EU:C:2016:434, t. 52. i 53. Dodatno vidjeti dio V. B.3(a) dolje.

88. Kao prvo, Sud je u presudi Kadi I⁸³, u pogledu sudskog nadzora Unijinih mjera ograničavanja usvojenih radi provedbe rezolucija VSUN-a u kontekstu borbe protiv terorizma, među ostalim utvrdio da su temeljna prava obrane Y. A. Kadija i njegovo pravo na djelotvoran pravni lijek povrijeđeni te da je njegovo pravo vlasništva neopravdano ograničeno zato što ga Vijeće nije upoznao s razlozima njegova uvrštenja i dokazima na kojima se to uvrštenje temeljilo te zato što mu nije osiguralo pravo na saslušanje⁸⁴. Sud je stoga poništio odnosne mjere u dijelu u kojem su se odnosile na Y. A. Kadija, ali su učinci tih mjera održani na snazi tijekom maksimalnog razdoblja od tri mjeseca kako bi se Vijeću omogućilo da ispravi utvrđene povrede⁸⁵.

89. Kako bi ispravila te povrede, Komisija je Y. A. Kadiju dostavila sažetak razloga za njegovo uvrštenje na popis subjekata podvrgnutih mjerama ograničavanja koje je VSUN odredio te mu je dala priliku da se očituje o tim razlozima, nakon čega je utvrdila da je uvrštenje Y. A. Kadija bilo opravdano te ga je zadržala na popisu subjekata podvrgnutih mjerama ograničavanja zbog njegove povezanosti s mrežom Al Qaeda⁸⁶. Drugim riječima, Y. A. Kadi nije uklonjen s popisa kao društvo NITC.

90. Y. A. Kadi je nakon toga pobijao mjere ograničavanja na temelju kojih je zadržan na odnosnom popisu te ih je Opći sud poništio⁸⁷. U žalbenom postupku (predmet Kadi II⁸⁸) koji su protiv presude Općeg suda pokrenuli Komisija, Vijeće i Ujedinjena Kraljevina Sud se u presudi kojom je odbio njihovu žalbu ponovno bavio pitanjima u pogledu sudskog nadzora Unijinih mjera ograničavanja kojima su se provodile rezolucije UN-a te pitanjem je li informacije i dokaze na kojima je uvrštenje utemeljeno bilo potrebno iznijeti kako bi se poštovala temeljna prava Y. A. Kadija, s obzirom na to da ga je Komisija na odnosnom popisu zadržala na temelju sažetka razloga koji je pružio VSUN⁸⁹. Sud je u pogledu jednog od istaknutih razloga utvrdio da elementi koji su se odnosili na navode o okolnostima nastalima 1992., iako su možda bili dovoljni za opravdanje prve odluke o uvrštenju Y. A. Kadija iz 2002., nisu mogli, bez dodatne potpore, opravdati odluku o njegovu zadržavanju na popisu nakon 2008. s obzirom na vremenski razmak između tih dvaju odluka⁹⁰.

91. Posljedično, budući da odluka o uvrštenju u predmetu Kadi I nije sadržavala nikakve razloge, Sud je u predmetu Kadi II prvi put ocjenjivao razloge i dokaze na koje se odnosna institucija Unije pozvala u prilog zadržavanju Y. A. Kadija na popisu. Stoga, prema mojem mišljenju, Sud u predmetu Kadi II nije ocjenjivao zakonitost odluke o ponovnom uvrštenju koju je Vijeće donijelo na temelju razloga i činjeničnih navoda o kojima su sudovi Unije odlučili u prethodnom postupku za poništenje.

92. Kao drugo, Sudu protiv presude OMPI II⁹¹ nije podnesena žalba te ga ta presuda ne obvezuje.

93. Međutim, subjekt podvrgnut mjerama ograničavanja u tom je predmetu uložio tužbu za poništenje odluke Vijeća o ponovnom uvrštenju u kontekstu Unijinih autonomnih mjera ograničavanja namijenjenih borbi protiv terorizma. Tužitelj je prvim tužbenim razlogom tvrdio da su odlukom o ponovnom uvrštenju povrijeđeni članak 266. UFEU-a i prethodna presuda⁹², kojom je Opći sud

83 Presuda od 3. rujna 2008., Kadi i Al Barakaat International Foundation/Vijeće i Komisija, C-402/05 P i C-415/05 P, EU:C:2008:461 (u daljnjem tekstu: Kadi I)

84 Presuda Kadi I, t. 333. do 371.

85 Presuda Kadi I, t. 372. do 376.

86 Vidjeti mišljenje nezavisnog odvjetnika Y. Bota u predmetu Komisija i dr./Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P i C-595/10 P, EU:C:2013:176, t. 19. do 28.

87 Presuda od 30. rujna 2010., Kadi/Komisija, T-85/09, EU:T:2010:418

88 Presuda od 18. srpnja 2013., Komisija i dr./Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P i C-595/10 P, EU:C:2013:518 (u daljnjem tekstu: Kadi II)

89 Vidjeti presudu Kadi II, t. 103. do 134.

90 Presuda Kadi II, t. 156.

91 Presuda od 23. listopada 2008., People's Mojahedin Organization of Iran/Vijeće, T-256/07, EU:T:2008:461 (u daljnjem tekstu: OMPI II), žalba povučena rješenjem Suda od 3. lipnja 2009., People's Mojahedin Organization of Iran/Vijeće, C-576/08 P, neobjavljeno, EU:C:2009:335. Dana 4. prosinca 2008. donesena je i treća presuda, People's Mojahedin Organization of Iran/Vijeće, T-284/08, EU:T:2008:550, žalba odbijena presudom od 21. prosinca 2011., Francuska/People's Mojahedin Organization of Iran, C-27/09 P, EU:C:2011:853.

92 Presuda od 12. prosinca 2006., Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran/Vijeće, T-228/02, EU:T:2006:384 (u daljnjem tekstu: OMPI I), nije pobijana.

poništio prvo uvrštenje zbog nepostojanja obrazloženja (formalne manjkavosti) i povrede pravâ obrane (postupovne manjkavosti)⁹³. Tužitelj je osobito tvrdio da se odluka o ponovnom uvrštenju temeljila na nacionalnoj odluci i dokazima na kojima se temeljila i prethodna odluka te da ih Vijeće, zbog načela pravne sigurnosti i legitimnih očekivanja, nije smjelo na taj način „reciklirati”⁹⁴.

94. Opći sud je odbio taj tužbeni razlog utvrdivši: „Dovoljno je istaknuti da poništenje mjere zbog *formalnih ili postupovnih manjkavosti* ni na koji način ne dovodi u pitanje pravo institucije koja je usvojila mjeru da na temelju pravnih i činjeničnih elemenata na temelju kojih je donesena poništena mjera usvoji novu mjeru, pod uvjetom da pritom poštuje *formalna i postupovna pravila* čija je povreda dovela do poništenja te da se zaštite legitimna očekivanja uključenih osoba.”⁹⁵ Opći sud je također zaključio da čak ni možebitno utvrđenje da se odluka o ponovnom uvrštenju temeljila na istoj nacionalnoj odluci i dokazima kao i prethodna odluka ne može utjecati na zakonitost te odluke i na činjenicu da su tužiteljeva legitimna očekivanja bila zaštićena⁹⁶.

95. Dakle, predmet OMPI II bio je ograničen na situaciju u kojoj je prvotno uvrštenje poništeno zbog formalnih i postupovnih manjkavosti. To nije bio slučaj s prvim uvrštenjem u predmetnom slučaju, koje je poništeno presudom o meritumu⁹⁷. Također, budući da prvotno uvrštenje nije sadržavalo nikakve razloge, predmet OMPI II odnosio se na situaciju u kojoj je Opći sud ocjenjivao razloge i dokaze koji su prvi put izneseni u odluci o ponovnom uvrštenju.

96. Kao treće, predmet Interporc⁹⁸ ticao se pristupa dokumentima institucija Unije, konkretno Komisije, na temelju njezina tadašnjeg Kodeksa ponašanja⁹⁹. Spor je nastao zato što je tužitelj zahtijevao pristup određenim dokumentima na temelju kojih su nacionalna tijela odlučila od njega naplatiti uvozne carine¹⁰⁰. Nakon što je odbijen tužiteljev prvotni zahtjev, glavni tajnik Komisije usvojio je odluku kojom je na temelju iznimke u pogledu zaštite javnog interesa (sudski postupak) odbio tužiteljev ponovljeni zahtjev¹⁰¹, koju je Opći sud poništio jer njezino obrazloženje nije bilo dostatno¹⁰².

97. U svrhu provedbe te presude u skladu s člankom 266. UFEU-a, glavni tajnik usvojio je novu odluku, opet odbivši ponovljeni zahtjev, ali na temelju drukčijih razloga; sada se pozvao na novi razlog (takozvano pravilo o autorstvu)¹⁰³ kao i na zaštitu javnog interesa (sudski postupak)¹⁰⁴. Tužitelj je podnio tužbu za poništenje nove odluke tvrdeći, među ostalim, da se ne smije temeljiti na razlozima koji se nisu razmatrali u prvotnoj odluci¹⁰⁵.

93 Presuda OMPI II, t. 3., 50. i 52.

94 Presuda OMPI II, t. 72. i 73.

95 Presuda OMPI II, t. 75. (u kojoj se upućuje na točku 65.). Moje isticanje

96 Presuda OMPI II, t. 76. (u kojoj se upućuje na točku 67.)

97 Valja istaknuti da je Opći sud u presudi NITC I naglasio, u kontekstu ocjene tužbenog razloga o navodnoj povredi obveze obrazlaganja, da se tvrdnja društva NITC da njegovi dioničari više nisu povezani s iranskom vladom odnosila na ocjenu pitanja jesu li razlozi koje je Vijeće istaknulo bili osnovani te stoga na *materijalnu zakonitost* odluke o uvrštenju. To je bilo odvojeno od pitanja jesu li za uvrštenje navedeni razlozi koji su se odnosili na *bitan postupovni zahtjev*. Vidjeti presudu NITC I, t. 46.

98 Presuda od 6. ožujka 2003., Interporc Im- und Export/Komisija, C-41/00 P, EU:C:2003:125 (u daljnjem tekstu: Interporc)

99 Odluka Komisije 94/90/EZ od 8. veljače 1994. o javnom pristupu dokumentima Komisije (SL 1994., L 46, str. 58.), kojom je proveden Kodeks ponašanja u pogledu javnog pristupa dokumentima Komisije i Vijeća koji joj je priložen. Ta je odluka stavljena izvan snage Odlukom Komisije 2001/937/EZ, EZUČ, Euratom od 5. prosinca 2001. o izmjeni njezinog Poslovnika (SL 2001., L 345, str. 94.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 2., str. 135.), radi provedbe Uredbe (EZ) br. 1049/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2001. o javnom pristupu dokumentima Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije (SL 2001., L 145, str. 43.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 16., str. 70.; u daljnjem tekstu: Uredba br. 1049/2001). Valja istaknuti da se ta uredba temelji na sadašnjem članku 15. stavku 3. UFEU-a, kojim se, zajedno s člankom 42. Povelje, u primarnom pravu priznaje pravo na pristup dokumentima institucija i tijela Unije.

100 Presuda od 6. veljače 1998., Interporc/Komisija, T-124/96, EU:T:1998:25 (u daljnjem tekstu: Interporc I), t. 9. do 13.

101 Presuda Interporc I, t. 14. do 18.

102 Presuda Interporc I, t. 54. do 57. Protiv te presude nije podnesena žalba.

103 Tada na snazi; izbrisano je Uredbom br. 1049/2001.

104 Presuda od 7. prosinca 1999., Interporc/Komisija, T-92/98, EU:T:1999:308 (u daljnjem tekstu: Interporc II), t. 20.

105 Presuda Interporc II, t. 52.

98. Taj je argument odbijen u žalbenom postupku (presuda Interporc). Nakon što je uputio na sudsku praksu o članku 266. UFEU-a, Sud je zaključio, s obzirom na to da je iz prve presude proizlazilo da prvotna odluka nikada nije ni postojala te da je glavni tajnik na temelju članka 266. UFEU-a morao donijeti dodatnu odluku, da je Opći sud pravilno utvrdio da je glavni tajnik bio ovlašten cjelovito preispitati zahtjev za pristup dokumentima te da se u kasnijoj odluci stoga mogao pozvati na razloge različite od onih na kojima je utemeljio prvu odluku, konkretno na pravilo o autorstvu¹⁰⁶. Sud je nadalje utvrdio da je mogućnost cjelovitog preispitivanja podrazumijevala da glavni tajnik u kasnijoj odluci nije trebao ponoviti sve razloge za odbijanje zahtjeva kako bi usvojio odluku o pravilnoj provedbi presude o poništenju, već je svoju odluku samo morao utemeljiti na razlozima koje je prema vlastitoj prosudbi smatrao primjenjivima u tom predmetu¹⁰⁷.

99. Stoga, iako se može tvrditi da predmet Interporc ide u prilog tvrdnji da Vijeće može istaknuti novi razlog (logističku potporu) kao opravdanje ponovnog uvrštenja društva NITC, smatram da postoje tri važna razloga zbog kojih taj predmet treba razlikovati od ovog.

100. Kao prvo, predmet Interporc ima drukčiji kontekst – pristup dokumentima institucija Unije (i to rane faze njegova razvoja) – u kojem se Unijini propisi i ciljevi razlikuju od onih u području zajedničke vanjske i sigurnosne politike (u daljnjem tekstu: ZVSP), kojem pripadaju Unijine mjere ograničavanja. Osim toga, smatram da su neposredne posljedice na pravni položaj podnositelja zahtjeva mnogo ozbiljnije kada je riječ o mjerama ograničavanja protiv njega. Kako je Sud utvrdio, zamrzavanje financijskih sredstava ima značajne negativne učinke i posljedice na prava i slobode stranke u pitanju¹⁰⁸.

101. Kao drugo, pravni argumenti koji su Sudu izneseni u predmetu Interporc razlikuju se od onih u ovom žalbenom postupku; osobito, u predmetu Interporc nije se radilo o navodnoj povredi prava na djelotvoran pravni lijek¹⁰⁹. To uopće ne smatram iznenađujućim s obzirom na to da je presuda Suda u predmetu Interporc donesena 6. ožujka 2003., gotovo sedam godina prije nego što je Povelja postala obvezujuća (dok je Ugovor iz Lisabona stupio na snagu 1. prosinca 2009.) te stoga u vrijeme kada sudska praksa Suda o Povelji još nije bila sasvim razvijena. Međutim, istaknuo bih da je i presuda Suda u predmetu Interporc, zajedno s nekim povezanim presudama, privukla kritike u pogledu takozvanog „beskrajnog kruga” sporova pred sudovima Unije koji je posljedica činjenice da se institucije Unije, na temelju te sudske prakse, mogu u jednoj mjeri pozivati samo na jedan razlog za iznimku kao i činjenice da sudovi Unije, u skladu s člankom 263. UFEU-a, ne mogu odnosno instituciji naložiti da predoči traženi dokument¹¹⁰.

102. Kao treće, predmet Interporc nije se odnosio na situaciju u kojoj je institucija usvojila potpuno novu odluku pozivajući se na činjenične navode koji su izričito odbijeni u ranijoj presudi o poništenju.

103. S obzirom na navedeno, nisam uvjeren da su predmeti Kadi, OMPI i Interporc izravno primjenjivi na odluku Vijeća o ponovnom uvrštenju koja je u pitanju u ovom žalbenom postupku.

¹⁰⁶ Presuda Interporc, t. 31.

¹⁰⁷ Presuda Interporc, t. 32.

¹⁰⁸ Vidjeti, primjerice, presude od 16. studenoga 2011., Bank Melli Iran/Vijeće, C-548/09 P, EU:C:2011:735, t. 49. i od 28. svibnja 2013., Abdulrahim/Vijeće i Komisija, C-239/12 P, EU:C:2013:331, t. 70. i navedenu sudsku praksu.

¹⁰⁹ Ističem da se povreda prava na djelotvoran pravni lijek nije izričito navodila ni u predmetima Kadi II i OMPI II. Predmet Kadi II odnosio se na postupovna jamstva u pogledu prava na djelotvornu sudsku zaštitu: vidjeti presudu Kadi II, t. 97. do 165. Sud je u presudi Kadi I utvrdio da je povrijeđeno pravo tužitelja na djelotvoran pravni lijek, ali razlog tomu je bila činjenica da ih se nije upoznalo s dokazima protiv njih i njihovim pravima obrane: vidjeti presudu Kadi I, t. 349. do 351. A iako u predmetu OMPI II pravo na djelotvoran pravni lijek nije istaknuto, u presudi OMPI I, t. 89. i 94., pravila se razlika između njega i prava na pošteno suđenje.

¹¹⁰ Vidjeti Leonor Rossi i Patricia Vinagre e Silva, *Public Access to Documents in the EU* (Hart, 2017.), str. 59. do 62., 175. do 177. i 197. i 198. Valja istaknuti, posebice u pogledu pristupa dokumentima, da su sudovi Unije odbijali zahtjeve da preispitaju svoju sudsku praksu koja sudovima Unije onemogućuje da institucijama Unije izdaju naloge s obzirom na članak 47. Povelje: vidjeti, primjerice, presude od 2. listopada 2014., Strack/Komisija, C-127/13 P, EU:C:2014:2250, t. 145. do 148., i od 11. lipnja 2015., McCullough/Cedefop, T-496/13, neobjavljena, EU:T:2015:374, t. 16 do 28.

3. Pravo na djelotvoran pravni lijek iz članka 47. Povelje u okolnostima ovog žalbenog postupka

104. Prvi stavak članka 47. Povelje predviđa da svatko čija su prava i slobode zajamčeni pravom Unije povrijeđeni ima pravo na djelotvoran pravni lijek pred sudom, u skladu s uvjetima utvrđenima tim člankom. Drugi stavak članka 47. Povelje predviđa dodatna prava u pogledu pravnih lijekova, uključujući da svatko ima pravo na pošteno suđenje.

105. Za početak podsjećam da je Vijeće vezano odredbama Povelje, u skladu s njezinim člankom 51. stavkom 1. Članak 52. stavak 3. Povelje predviđa da značenje i opseg primjene prava na djelotvoran pravni lijek i prava na pošteno suđenje moraju biti jednaki značenju i doseg prava zajamčenih člankom 6. stavkom 1. i člankom 13. EKLJP-a¹¹¹. Njihovo značenje i opseg primjene utvrđeni su ne samo tekstem EKLJP-a nego i sudskom praksom ESLJP-a, u svjetlu koje treba tumačiti članak 47. Povelje¹¹².

106. Shodno tomu, Vijeće je prilikom usvajanja mjera ograničavanja vezano člankom 47. Povelje, što je slučaj i sa svim drugim Unijinim mjerama. Osim toga, odgovor na pitanje je li Vijeće poštovalo članak 47. Povelje kada je riječ o mjerama ograničavanja ovisit će o relevantnoj sudskoj praksi ESLJP-a u pogledu članka 6. stavka 1. i članka 13. EKLJP-a. Načela razvijena u toj sudskoj praksi bit će analizirana zajedno sa sudskom praksom Suda u pogledu članka 266. UFEU-a.

a) Sudska praksa Suda u pogledu članka 266. UFEU-a

107. Kako je već navedeno, članak 266. UFEU-a predviđa da institucija čiji je akt proglašen ništavim na temelju članka 264. UFEU-a mora poduzeti potrebne mjere kako bi postupila sukladno presudi kojom je taj akt poništen. Te mjere ne podrazumijevaju uklanjanje tog akta iz pravnog poretka Unije jer taj učinak ima samo njegovo poništenje presudom suda Unije; umjesto toga, prije svega podrazumijevaju uklanjanje posljedica tog akta, koje proizlaze iz utvrđenih nezakonitosti¹¹³.

108. U skladu s utvrđenjem Suda, kako bi ispunila svoju obvezu iz članka 266. UFEU-a da postupi sukladno presudi i u potpunosti je izvrši, institucija o kojoj je riječ dužna je poštovati ne samo izreku te presude već i obrazloženje na kojem se ona temelji i koje joj predstavlja nužnu potporu, u smislu da je neophodno za određivanje točnog značenja onoga što je odlučeno u izreci¹¹⁴.

111 Članak 52. stavak 3. Povelje; Objašnjenja koja se odnose na Povelju Europske unije o temeljnim pravima (SL 2007., C 303, str. 17.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 7., str. 120.; u daljnjem tekstu: Objašnjenja), objašnjenje članka 47., str. 29. i 30. Pritom treba istaknuti da pravo Unije, u skladu s člankom 52. stavkom 3. Povelje, može pružiti „širu zaštitu”: vidjeti moje mišljenje u predmetu Egenberger, C-414/16, EU:C:2017:851.

112 Objašnjenje članka 52., str. 33. Također vidjeti, primjerice, presudu od 30. lipnja 2016., Toma i Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, C-205/15, EU:C:2016:499, t. 41. i navedenu sudsku praksu; i mišljenje nezavisnog odvjetnika M. Watheleta u predmetu Berlioz Investment Fund, C-682/15, EU:C:2017:2, t. 73. i 74.

113 Presuda od 7. lipnja 2006., Österreichische Postsparkasse/Komisija, T-213/01 i T-214/01, EU:T:2006:151, t. 54.

114 Vidjeti, primjerice, presudu od 14. lipnja 2016., Komisija/McBride i dr., C-361/14 P, EU:C:2016:434, t. 35. i navedenu sudsku praksu.

109. U sudskoj praksi Suda jednako je ustaljeno da institucija, kako bi ispunila svoje obveze iz članka 266. UFEU-a, ima marginu prosudbe u odlučivanju o potrebnim mjerama koje, ovisno o konkretnom slučaju, treba poduzeti da bi se izvršila presuda o poništenju¹¹⁵. Kako je Sud više puta zaključio, nije na sudovima Unije da umjesto institucija odrede koje mjere one trebaju poduzeti da bi postupile sukladno njihovim presudama¹¹⁶. Shodno tomu, članak 266. UFEU-a tumači se i na način da mu se protivi to da sudovi Unije institucijama izdaju naloge ili upute u pogledu ispravljanja nezakonitosti utvrđene presudom o poništenju¹¹⁷.

110. Unatoč tomu, prema mojemu mišljenju, iz sudske prakse Suda u pogledu članka 266. UFEU-a proizlazi da je jedna stvar institucijama dati marginu prosudbe u pogledu načina na koji će ispraviti nezakonitosti utvrđene presudom o poništenju. Sasvim je druga stvar ako institucije tu marginu prosudbe upotrijebe na način koji članak 47. Povelje lišava njegova sadržaja.

b) Relevantna sudska praksa ESLJP-a u pogledu članka 6. stavka 1. i članka 13. EKLJP-a

111. Pozivajući se na presudu ESLJP-a u predmetu Hornsby protiv Grčke¹¹⁸, Opći sud je u presudi NITC II zaključio da bi pravo na djelotvoran pravni lijek u području mjera ograničavanja bilo „iluzorno” ako bi pravni poredak Unije dopuštao da presuda suda Unije ostane neprovedena na štetu stranke te da izvršenje presude Općeg suda stoga treba smatrati sastavnim dijelom „suđenja” za potrebe prava na djelotvoran pravni lijek iz članka 47. Povelje¹¹⁹. Naime, ESLJP je u presudi Hornsby protiv Grčke utvrdio da članak 6. stavak 1. EKLJP-a utjelovljuje „pravo na sud”, jedan od čijih je aspekata pravo na pristup, te da bi bilo nezamislivo da taj članak detaljno opisuje postupovna jamstva koja se strankama pružaju – pravičan, javan i brz postupak – a da pritom ne štiti provedbu sudskih odluka¹²⁰.

112. Što se tiče opsega prava na pošteno suđenje u smislu članka 6. stavka 1. EKLJP-a, ESLJP je utvrdio da se to pravo „mora tumačiti s obzirom na preambulu [EKLJP-a], koja predviđa, među ostalim, da je vladavina prava zajednička baština država ugovornica. Jedan od temeljnih aspekata vladavine prava jest načelo pravne sigurnosti, koje zahtijeva, među ostalim, da konačnu odluku suda o nekom pitanju ne treba dovoditi u pitanje”¹²¹. ESLJP je dalje istaknuo: „Pravna sigurnost podrazumijeva poštovanje načela pravomoćno presuđene stvari, to jest načela konačnosti presuda. To načelo nalaže da nijedna stranka nema pravo zahtijevati preispitivanje konačne i obvezujuće presude samo radi ponovnog saslušanja i odlučivanja u predmetu.”¹²²

115 Vidjeti, primjerice, presude od 28. siječnja 2016., CM Eurologistik i GLS, C-283/14 i C-284/14, EU:C:2016:57, t. 76. i od 14. lipnja 2016., Komisija/McBride i dr., C-361/14 P, EU:C:2016:434, t. 52. i 53.; i mišljenje nezavisne odvjetnice E. Sharpston u predmetu Komisija/McBride i dr., C-361/14 P, EU:C:2016:25, t. 70. To je naglašeno u mišljenju nezavisnog odvjetnika P. Légera u predmetu Interporc, C-41/00 P, EU:C:2002:162, t. 65. do 69.

116 Vidjeti mišljenje nezavisnog odvjetnika P. Légera u predmetu Mattila/Vijeće i Komisija, C-353/01 P, EU:C:2003:403, t. 30. i navedenu sudsku praksu.

117 Vidjeti presudu od 2. listopada 2014., Strack/Komisija, C-127/13 P, EU:C:2014:2250, t. 146. Ta je sudska praksa usko povezana sa sudskom praksom o opsegu ovlasti sudova Unije na temelju članka 263. UFEU-a, koja im onemogućuje izdavanje uputa institucijama, čak i kada se te upute tiču načina na koji treba postupiti sukladno njihovim presudama: vidjeti, primjerice, rješenje od 26. listopada 1995., Pevasa i Inpesca/Komisija, C-199/94 P i C-200/94 P, EU:C:1995:360, t. 24.

118 Presuda ESLJP-a od 19. ožujka 1997., Hornsby protiv Grčke, CE:ECHR:1997:0319JUD001835791, t. 40. i 41.

119 Presuda NITC II, t. 61.

120 Presuda Hornsby protiv Grčke, t. 40. Također vidjeti, primjerice, presudu ESLJP-a od 25. srpnja 2017., Panorama Ltd i Miličić protiv Bosne i Hercegovine, CE:ECHR:2017:0725JUD006999710, t. 62. i navedenu sudsku praksu.

121 Vidjeti, primjerice, presude ESLJP-a od 28. listopada 1999., Brumărescu protiv Rumunjske, CE:ECHR:1999:1028JUD002834295, t. 61.; od 24. srpnja 2003., Ryabykh protiv Rusije, CE:ECHR:2003:0724JUD005285499, t. 51. i od 21. travnja 2016., Chengelyan i dr. protiv Bugarske, CE:ECHR:2016:0421JUD004740507, t. 31. i navedenu sudsku praksu.

122 Presuda ESLJP-a od 6. prosinca 2005., Popov protiv Moldavije (br. 2), CE:ECHR:2005:1206JUD001996004, t. 45. (izostavljene reference); također vidjeti, primjerice, presudu ESLJP-a od 27. listopada 2016., Vardanyan i Nanushyan protiv Armenije, CE:ECHR:2016:1027JUD000800107, t. 67. i navedenu sudsku praksu.

113. ESLJP je u pogledu načela pravomoćno presuđene stvari naglasio da „u svim pravnim sustavima učinci *res iudicata* [pravomoćno presuđene stvari] presuda imaju ograničenja *ad personam* i u pogledu materijalnog opsega”¹²³ te da je „država obvezna pravni sustav organizirati na način da se povezani postupci mogu prepoznati te po potrebi spojiti ili da se može zabraniti pokretanje novih postupaka koji se odnose na isto pitanje, kako bi se onemogućilo preispitivanje konačnih presuda u okviru usporednih postupaka koji su u biti prikriveni žalbeni postupci”¹²⁴.

114. Posljedično, ESLJP se u svojoj sudskoj praksi o članku 6. stavku 1. EKLJP-a bavio slučajevima u kojima je kasnijom presudom ukinuta već konačna presuda te je uspostavio okvir u pogledu primjene načela pravne sigurnosti i pravomoćno presuđene stvari (konačnost presuda) kojim je osnažio njihove različite komponente.

115. Primjerice, u predmetu Kehaya i dr. protiv Bugarske¹²⁵ radilo se o situaciji u kojoj se pitanje tko je bio vlasnik konkretnog zemljišta, država ili tužitelji, ponovno ocjenjivalo i drukčije riješilo u kasnijem postupku¹²⁶. ESLJP je zaključio da je „pružanje državi ‘druge prilike’ putem novog razmatranja spora koji je već riješen konačnim presudama u kontradiktornim postupcima” bilo „neuravnoteženo te je stvorilo pravnu nesigurnost”¹²⁷. Stoga je utvrdio da su prava tužiteljâ na temelju članka 6. stavka 1. EKLJP-a bila ugrožena jer je „kasnijom presudom poništen čitav sudski postupak zaključen konačnom sudskom odlukom [...], koja je čak bila i izvršena”¹²⁸. Oduzevši konačnoj presudi u prvom postupku svaki pravni učinak, državna su tijela povrijedila načelo pravne sigurnosti koje nužno proizlazi iz članka 6. stavka 1. EKLJP-a¹²⁹.

116. Nadalje, predmet Esertas protiv Litve¹³⁰ odnosio se na situaciju u kojoj postupci nisu bili jednaki, ali su se ticali potpuno istih pravnih odnosa i okolnosti koje su bile ključne u rješavanju spora; samo su relevantna razdoblja bila različita¹³¹. ESLJP je zaključio da je „situacija u kojoj sudovi činjenična utvrđenja iz konačne odluke u jednom predmetu kasnije ponište u novom predmetu između istih stranaka slična situaciji u kojoj se nakon ponovnog otvaranja postupka obvezujuća i izvršiva odluka u cijelosti ukinu”¹³². Stoga je zaključio da i takva situacija može činiti povredu načela pravne sigurnosti, u suprotnosti s člankom 6. stavka 1. EKLJP-a¹³³.

117. Što se tiče prava na djelotvoran pravni lijek zajamčenog člankom 13. EKLJP-a, ESLJP je u svojoj sudskoj praksi naglasio da, iako područje primjene te odredbe može varirati ovisno o naravi tužiteljeva prigovora na temelju EKLJP-a, „pravni lijek koji zahtijeva članak 13. mora biti ‘djelotvoran’ i u praksi i u pravu, osobito u smislu da njegovo ostvarenje ne smiju neopravdano otežati radnje ili propusti tijela” države¹³⁴ ili „u smislu sprječavanja navodne povrede ili njezina nastavka, ili pružanja odgovarajuće

123 Vidjeti, primjerice, presude ESLJP-a od 12. siječnja 2006., Kehaya i dr. protiv Bugarske, CE:ECHR:2006:0112JUD004779799, t. 66. i od 16. siječnja 2014., Brletić protiv Hrvatske, CE:ECHR:2014:0116JUD004200910, t. 43.

124 Presuda ESLJP-a od 13. studenoga 2007., Driza protiv Albanije, CE:ECHR:2007:1113JUD003377102, t. 69.

125 Presuda ESLJP-a od 12. siječnja 2006., Kehaya i dr. protiv Bugarske, CE:ECHR:2006:0112JUD004779799

126 Presuda Kehaya i dr. protiv Bugarske, t. 59., 60., 62., 67. i 68.

127 Presuda Kehaya i dr. protiv Bugarske, t. 69.

128 Presuda Kehaya i dr. protiv Bugarske, t. 70.

129 Presuda Kehaya i dr. protiv Bugarske, t. 70.

130 Presuda ESLJP-a od 31. svibnja 2012., Esertas protiv Litve, CE:ECHR:2012:0531JUD005020806

131 Presuda Esertas protiv Litve, t. 23. i 24.

132 Presuda Esertas protiv Litve, t. 25.

133 Presuda Esertas protiv Litve, t. 25.

134 Presuda ESLJP-a od 27. lipnja 2000., İlhan protiv Turske, CE:ECHR:2000:0627JUD002227793, t. 97.; također vidjeti, primjerice, presudu od 12. rujna 2012., Nada protiv Švicarske, CE:ECHR:2012:0912JUD001059308, t. 207. i navedenu sudsku praksu.

zaštite za bilo koju već nastalu povredu”¹³⁵. S obzirom na navedeno, ESLJP je zaključio da „i domaće pravo i [EKLJP] predviđaju da konačnu odluku treba provesti neovisno o tome ima li ona oblik sudske presude ili odluke upravnog tijela”¹³⁶. ESLJP je tim zaključkom napravio poveznicu s gorenavedenom presudom Hornsby protiv Grčke i povezanom sudskom praksom u kojoj je razvio to načelo iz takozvanog „prava na sud” koje proizlazi iz članka 6. stavka 1. EKLJP-a¹³⁷.

118. Na temelju toga zaključujem da ESLJP pri tumačenju prava na pošteno suđenje u smislu članka 6. stavka 1. EKLJP-a uzima u obzir potrebu za jamčenjem pravne sigurnosti tako da zabranjuje da se u kasnijoj presudi, koja javnom tijelu daje „drugu priliku”, razmatraju ista meritorna pitanja koja su se razmatrala u prvoj presudi, čak i u slučajevima kada načelo pravomoćno presuđene stvari nije strogo primjenjivo. Osim toga, kada je riječ o djelotvornosti pravnog lijeka *de facto* i *de iure*, ESLJP pri tumačenju članka 13. EKLJP-a stavlja naglasak na osiguravanje izvršenja presude i na to da donošenje i provedba takve presude moraju biti svrhoviti te da se njome podnositelju zahtjeva mora pružiti odgovarajuća zaštita. Smatram da ti čimbenici određuju tumačenje prava na djelotvoran pravni lijek iz članka 47. Povelje i njegovu primjenu na odluku o ponovnom uvrštenju koja se razmatra u ovom žalbenom postupku.

c) Primjena u okolnostima ovog žalbenog postupka

119. Stoga zauzimam stajalište da članak 47. Povelje, promatran u svjetlu relevantne sudske prakse ESLJP-a u pogledu članka 6. stavka 1. i članka 13. EKLJP-a, treba tumačiti na način da ograničava marginu prosudbe koju institucija Unije ima na temelju članka 266. UFEU-a da usvoji mjere za ispravljanje nepravilnosti utvrđene presudom suda Unije u okolnostima za koje se smatra da toj instituciji daju „drugu priliku” kako bi preispitala pravna pitanja o kojima je sud Unije odlučio u ranijoj presudi, čime se stranke lišavaju djelotvornog pravnog lijeka u pogledu te presude¹³⁸. Naglašavam da članak 47. Povelje zahtijeva da pravni lijekovi budu djelotvorni *de facto* i *de iure*.

120. Nasuprot tvrdnjama Vijeća, takav pristup nije namijenjen ograničavanju sudske prakse Suda u pogledu članka 266. UFEU-a u području mjera ograničavanja. Umjesto toga, on ima načelnu svrhu osigurati da režim pravnih lijekova uspostavljen člankom 266. UFEU-a bude sasvim u skladu s člankom 47. Povelje.

121. Osim toga, dostupnost tužbe za naknadu štete zbog Unijine izvanugovorne odgovornosti ne negira takav pristup¹³⁹. Priznajem da stranka na raspolaganju načelno ima tužbu za naknadu štete pretrpljene zbog nezakonitih radnji i postupaka Vijeća u vezi s usvajanjem odluka o ponovnom uvrštenju u području mjera ograničavanja¹⁴⁰. Međutim, čini mi se da tužba za naknadu štete u okolnostima ovog žalbenog postupka ne može ispraviti povredu prava na djelotvoran pravni lijek ako

135 Presuda ESLJP-a od 26. listopada 2000., Kudla protiv Poljske, CE:ECHR:2000:1026JUD003021096, t. 157. i 158.; također vidjeti, primjerice, presudu od 16. siječnja 2018., Ciocodeică protiv Rumunjske, CE:ECHR:2018:0116JUD002741309, t. 88. i navedenu sudsku praksu. Valja istaknuti da se članak 35. stavak 1. EKLJP-a, u kojem je predviđeno pravilo o iscrpljenju domaćih pravnih lijekova, temelji na pretpostavci odraženoj u članku 13. EKLJP-a, s kojim je „usko povezan”, da je pravni lijek u pogledu navodne povrede prava koja stranka ima na temelju EKLJP-a dostupan: vidjeti presudu Kudla protiv Poljske, t. 152. ESLJP smatra da pravni lijek koji ovisi o diskrecijskim radnjama državnih tijela nije moguće smatrati djelotvornim u smislu članka 35. stavka 1. EKLJP-a: vidjeti, primjerice, presude ESLJP-a od 29. lipnja 2004., B. i L. protiv Ujedinjene Kraljevine, CE:ECHR:2004:0629DEC003653602, str. 9. i od 29. travnja 2008., Burden protiv Ujedinjene Kraljevine, CE:ECHR:2008:0429JUD001337805, t. 40. i navedenu sudsku praksu.

136 Presuda ESLJP-a od 13. studenoga 2007., Ramadhi i dr. protiv Albanije, CE:ECHR:2007:1113JUD003822202R, t. 49. Također vidjeti, primjerice, presude ESLJP-a od 3. veljače 2009., Nuri protiv Albanije, CE:ECHR:2009:0203JUD001230604, t. 8. i od 3. veljače 2009., Hamzaraj protiv Albanije (br. 1), CE:ECHR:2009:0203JUD004526404, t. 26.

137 Vidjeti bilješku 120. *supra*. Također vidjeti, primjerice, presudu ESLJP-a od 31. srpnja 2012., Manushaqe Puto i dr. protiv Albanije, CE:ECHR:2012:0731JUD000060407, t. 72., 90. i 94. (gdje se upućuje na presudu Hornsby protiv Grčke, t. 40.).

138 Valja naglasiti da ostvarivanje prava zajamčenih člankom 47. Povelje uvijek podliježe opravdanim ograničenjima, kako je predviđeno člankom 52. stavkom 1. Povelje. Vidjeti presudu Kadi II, t. 101.

139 Vidjeti članak 268. i drugi stavak članka 340. UFEU-a.

140 Vidjeti, primjerice, presude od 13. prosinca 2017., HTTS/Vijeće, T-692/15, EU:T:2017:890 (tužba za naknadu štete odbijena) i predmet Bateni/Vijeće, T-455/17, u tijeku; u tom pogledu, također vidjeti presudu od 18. rujna 2015., HTTS i Bateni, T-45/14, neobjavljena, EU:T:2015:650, t. 66.

se marginu prosudbe Vijeća da odabere mjere koje smatra potrebnima za ispravljanje nepravilnosti smatra sukladnom članku 266. UFEU-a. U tim okolnostima ne bi bili ispunjeni uvjeti da Unija bude izvanugovorno odgovorna, odnosno zahtjev u pogledu postojanja *dovoljno ozbiljne povrede* pravnog pravila kojim se pojedincima dodjeljuju prava¹⁴¹.

122. Neovisno o tomu, smatram da Opći sud u presudi NITC II nije počinio pogrešku koja se tiče prava.

123. Smatram da razlozi u pogledu financijske i logističke potpore čine zasebne razloge na koje se Vijeće pozivalo radi ponovnog uvrštenja društva NITC na temelju kriterija iz članka 20. stavka 1. točke (c) Odluke 2010/413 i članka 23. stavka 2. točke (d) Uredbe br. 267/2012, koji se odnosi na pružanje potpore iranskoj vladi.

124. Izraz „kao što je npr.” iz članka 23. stavka 2. točke (d) Uredbe br. 267/2012 („potpora, kao što je npr. materijalna, logistička ili financijska potpora”) upućuje na to da tri vrste potpore navedene u toj odredbi nisu jedine¹⁴² te da stoga i druge vrste potpore mogu biti obuhvaćene¹⁴³. Doista, sudovi Unije su utvrdili da se taj kriterij odnosi na *svaku potporu* koja, iako nije ni u kakvoj izravnoj ili neizravnoj vezi sa širenjem nuklearnog naoružanja, ipak može svojom kvantitativnom ili kvalitativnom važnošću poticati takav razvoj tako da iranskoj vladi osigurava sredstva ili potporu, među ostalim, materijalne, financijske ili logističke naravi koji joj omogućavaju da nastavi s aktivnostima širenja¹⁴⁴.

125. Na temelju toga smatram da pravo društva NITC na djelotvoran pravni lijek u predmetnom slučaju nije povrijeđeno ne samo zato što je presuda NITC I djelotvorno izvršena, nego i zato što Opći sud u toj presudi nije odlučio o razlogu u pogledu logističke potpore. Posljedično, iz elemenata iznesenih Sudu ne proizlazi da je Vijeće ostvarilo preispitivanje onoga o čemu je već odlučeno u presudi NITC I.

126. Nadalje, iako zaključak Općeg suda, opisan u točki 54. *supra*, o širini ovlasti Vijeća da tvrdnju preoblikuje tako da se odnosi na logističku potporu potencijalno može biti u suprotnosti sa sudskom praksom ESLJP-a u pogledu sporova koji tijelima daju „drugu priliku” (vidjeti točke 112. do 116. *supra*), nije iznesen nijedan detaljan argument u prilog primjeni takve sudske prakse na okolnosti ovog žalbenog postupka.

127. Također ističem da elementi koji su u ovom žalbenom postupku izneseni Sudu ne podupiru navod da je Vijeće prilikom prvog uvrštenja „usklađeno” određene pravne i činjenične argumente, odnosno da ih nije iznijelo kako bi ih moglo upotrijebiti za ponovno uvrštenje društva NITC.

128. Stoga zaključujem da u okolnostima ovog žalbenog postupka odlukom o ponovnom uvrštenju nije povrijeđeno pravo društva NITC na djelotvoran pravni lijek iz članka 47. Povelje, unatoč tomu što o ovoj žalbi nije moguće odlučiti na temelju predmeta Kadi, OMPI i Interporc i unatoč tomu što su mjere ograničavanja koje je Vijeće donijelo ograničene pravom na djelotvoran pravni lijek iz članka 47. Povelje i relevantnom sudskom praksom ESLJP-a u pogledu članka 6. stavka 1. i članka 13. EKLJP-a.

¹⁴¹ Vidjeti, primjerice, presudu od 30. svibnja 2017., Safa Nicu Sepahan/Vijeće, C-45/15 P, EU:C:2017:402, t. 29. i 30.

¹⁴² Možda je korisno istaknuti da nisu sve jezične verzije članka 23. stavka 2. točke (d) Uredbe br. 267/2012 iste. U većini se izraz „potpora” koristi na početku nabrojavanja primjera pružanja potpore („potpora, kao što je npr. materijalna, logistička ili financijska potpora”). Međutim, u nekim se verzijama (vidjeti, primjerice, estonsku, finsku i njemačku verziju) tri primjera – materijalna, logistička ili financijska potpora – spominju odmah na početku. Čini se da to dodatno ide u prilog stajalištu da su razlozi u pogledu financijske i logističke potpore međusobno odvojeni i da Opći sud u presudi NITC II nije odlučio o meritumu „potpore” općenito, nego o razlogu u vezi s financijskom potporom.

¹⁴³ Vidjeti, primjerice, presudu od 1. ožujka 2016., National Iranian Oil Company/Vijeće, C-440/14 P, EU:C:2016:128, t. 84.; rješenje od 4. travnja 2017., Sharif University of Technology/Vijeće, C-385/16 P, neobjavljeno, EU:C:2017:258, t. 68.

¹⁴⁴ Presuda od 28. travnja 2016., Sharif University of Technology/Vijeće, T-52/15, EU:T:2016:254, t. 54., 59. i navedena sudska praksa (žalba odbijena rješenjem od 4. travnja 2017., Sharif University of Technology/Vijeće, C-385/16 P, neobjavljeno, EU:C:2017:258). Također vidjeti, primjerice, presude od 1. ožujka 2016., National Iranian Oil Company/Vijeće, C-440/14 P, EU:C:2016:128, t. 79. do 81. i od 8. rujna 2016., Iranian Offshore Engineering & Construction/Vijeće, C-459/15 P, neobjavljena, EU:C:2016:646, t. 58. i navedenu sudsku praksu.

VI. Zaključak

129. S obzirom na prethodnu analizu, predlažem da Sud odbije prvi žalbeni razlog društva NITC.